

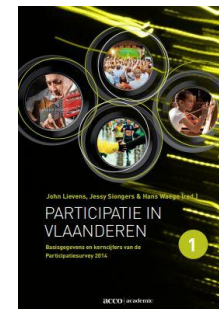
Participatie in Vlaanderen

BRONNEN

Participatiesurveys

- Bevraging van grootschalige representatieve steekproeven van Vlamingen tussen 15 en 86 jaar, uitgebreid mondeling bevroegd bij hen thuis via gestandaardiseerde vragenlijst (gemiddelde duur: ca. 1u15)
 - 2004: 2849 respondenten (61% respons): cultuur
 - 2009: 3144 respondenten (68% respons): cultuur & sport
 - 2014: 3965 respondenten (58% respons): cultuur, media, jeugd & sport
- www.participatiesurvey.be

Amateurkunsten in beeld

- Schriftelijke bevraging in 2008 van representatieve steekproef van
 - 1957 Vlamingen (respons 39%)
 - 4736 leden van amateurkunstorganisaties (respons 30%)

Jongeren en cultuur

- Bevraging in 2013 van representatieve steekproef in 84 scholen:
 - Schriftelijke enquête in de klas bij 5086 leerlingen
 - Schriftelijke vragenlijst 2002 ouders
 - Online vragenlijst 1098 leerkrachten
 - Online vragenlijst directies

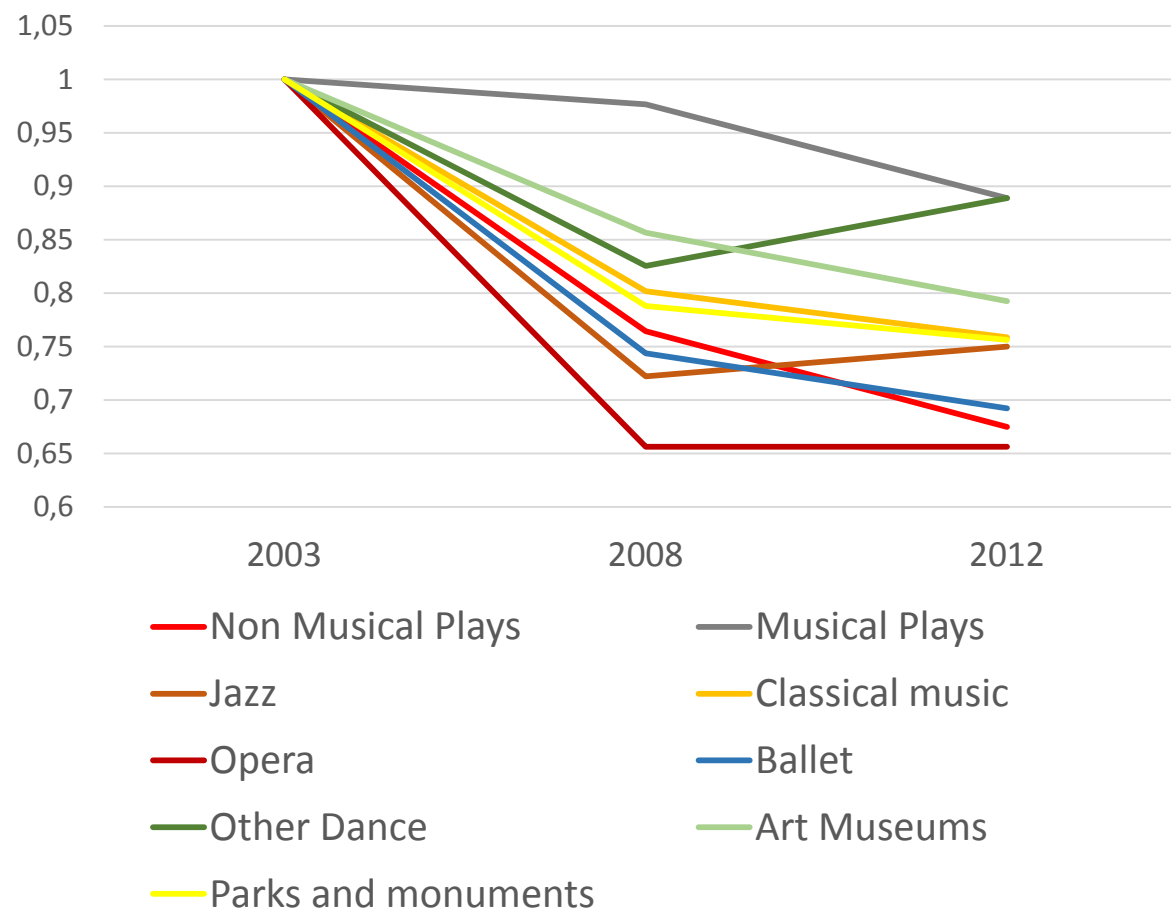
TRENDS IN INTERNATIONAAL VERGELIJKEND PERSPECTIEF

Participatie in de VS

- National endowment for the arts 1982-2002
 - Daling: Podiumkunsten, klassieke concerten, musicals, erfgoed
 - Sterkere daling bij jongeren
 - Opleidingseffecten blijven stabiel
 - Musea en Jazz: lichte stijging
 - Opera: stabiel
 - Pop en rock: geen informatie

‘Indications for a meltdown scenario’ (DiMaggio, 2004)

Participatie in de VS

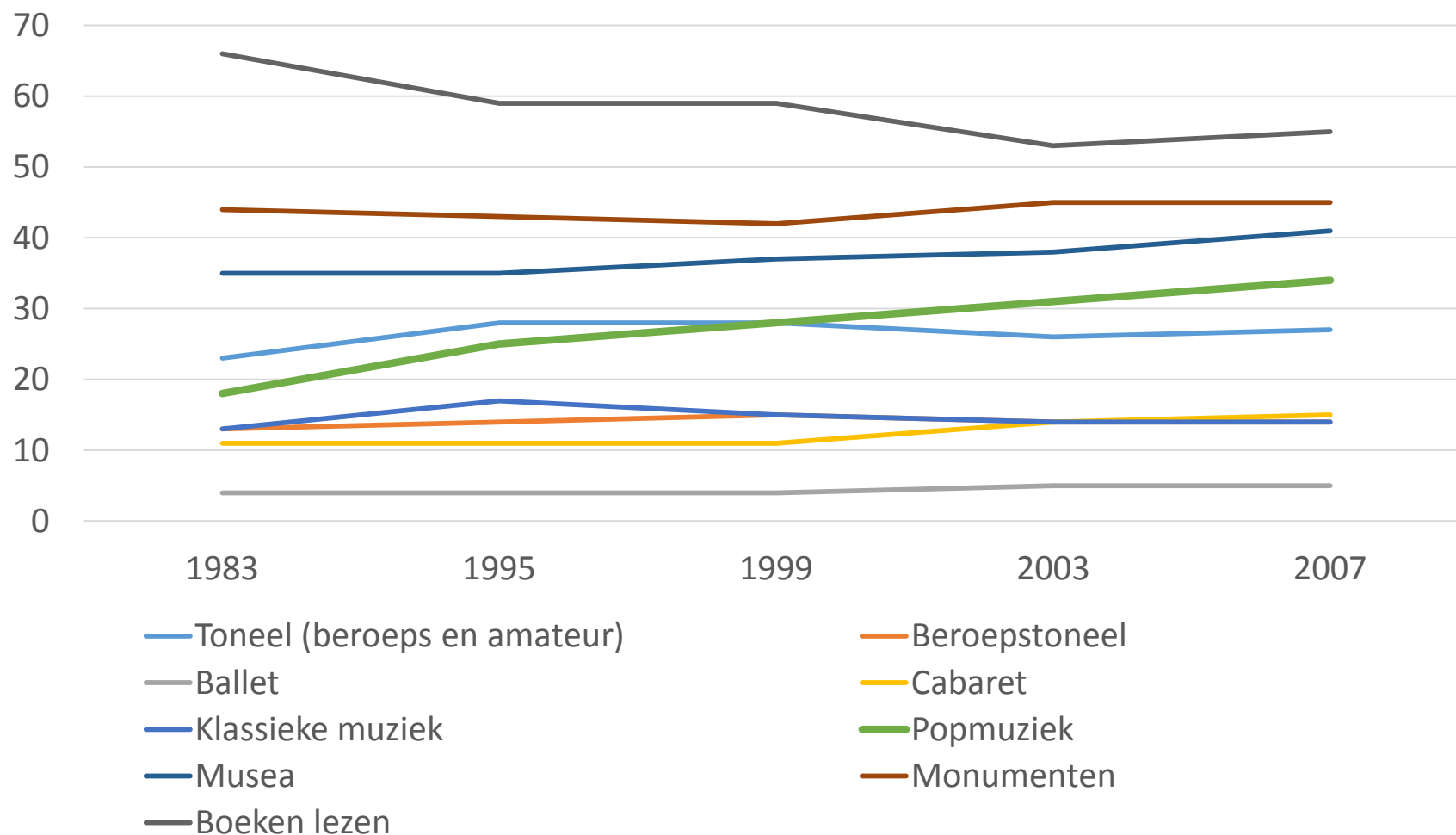
2003-2012

- Daling voor alle activiteiten
- Sterkere daling bij jongeren
- Sterkere daling bij hoger opgeleiden
- Stijging gebruik multimedia

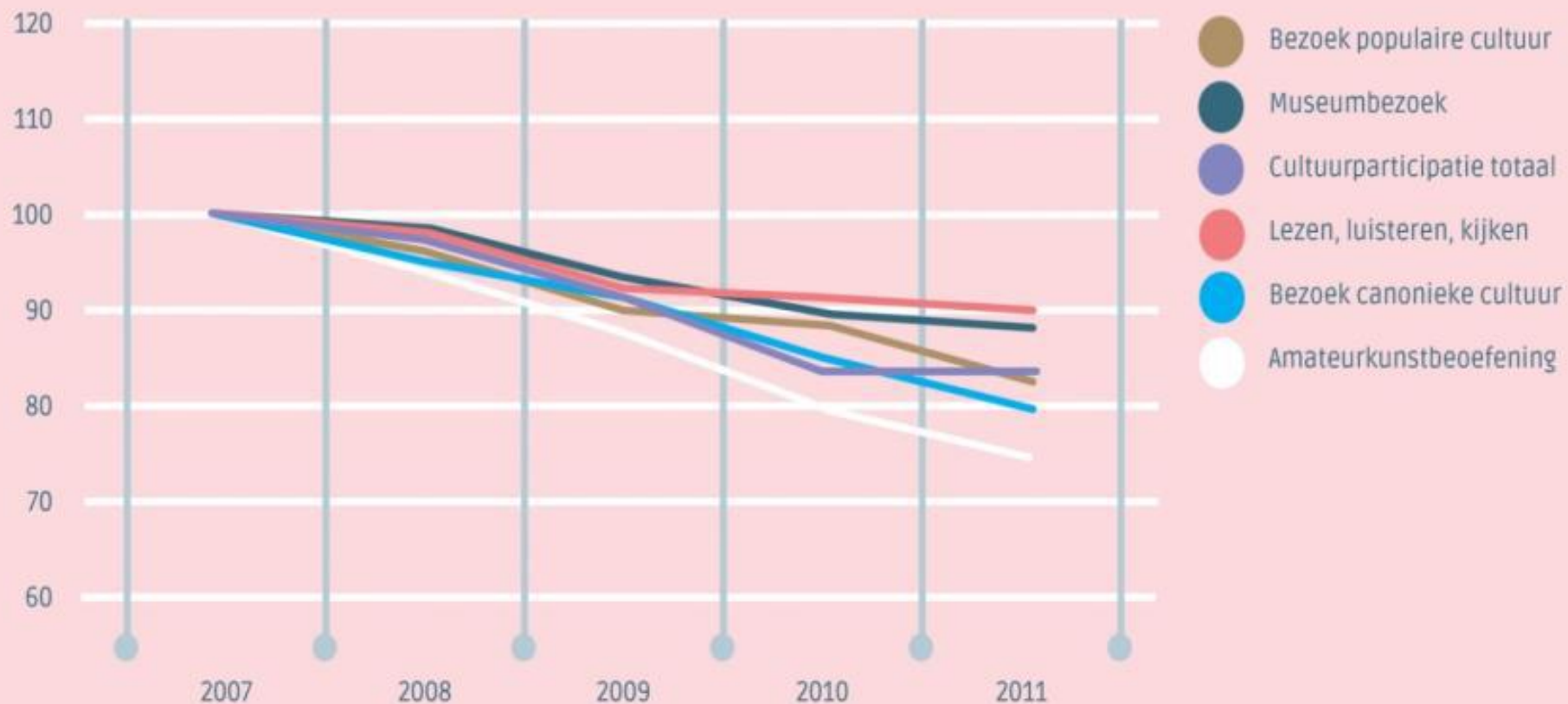
Dus: Meltdown scenario

Index (2003=1)

Nederland

Nederland

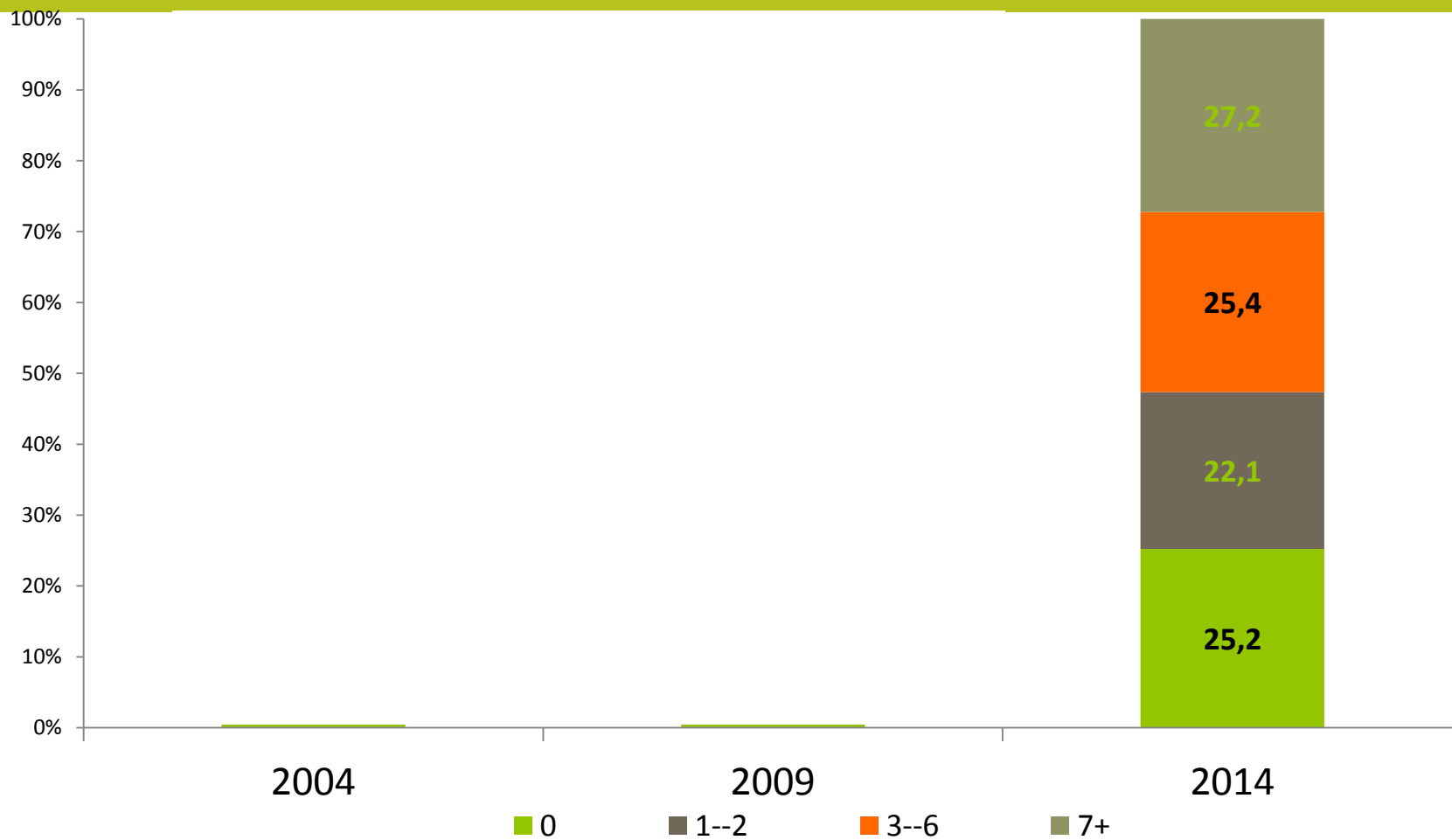

Bron: Vinken & IJdens, De slag om de vrije tijd. In: IJdens & Knol (Eds.), Zicht op Actieve cultuurparticipatie 2014, LKCA

-
- The background features a grey gradient with several overlapping circular frames. Inside these frames are images: a man's face, a crowd of people, a person painting, and a person running. Yellow streaks of light radiate from the top right corner across the entire image.
1. Musea/tentoonstellingen
 2. Bioscoopbezoek
 3. Podiumkunsten
 4. Erfgoedactiviteiten
 5. Concerten

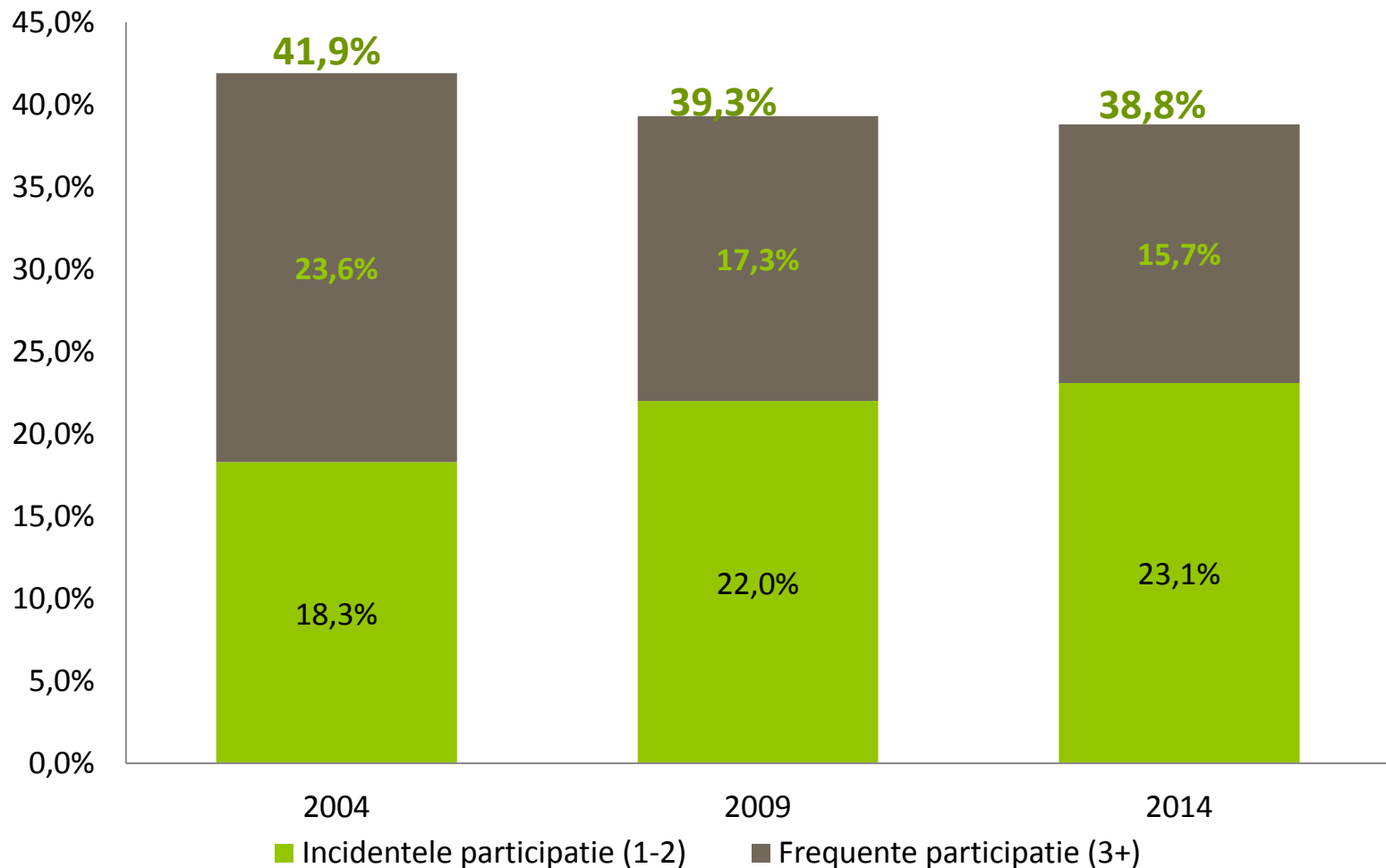
TRENDS IN PUBLIEKE KUNSTEN- EN CULTUURPARTICIPATIE VLAANDEREN

Totale publieke cultuurparticipatie

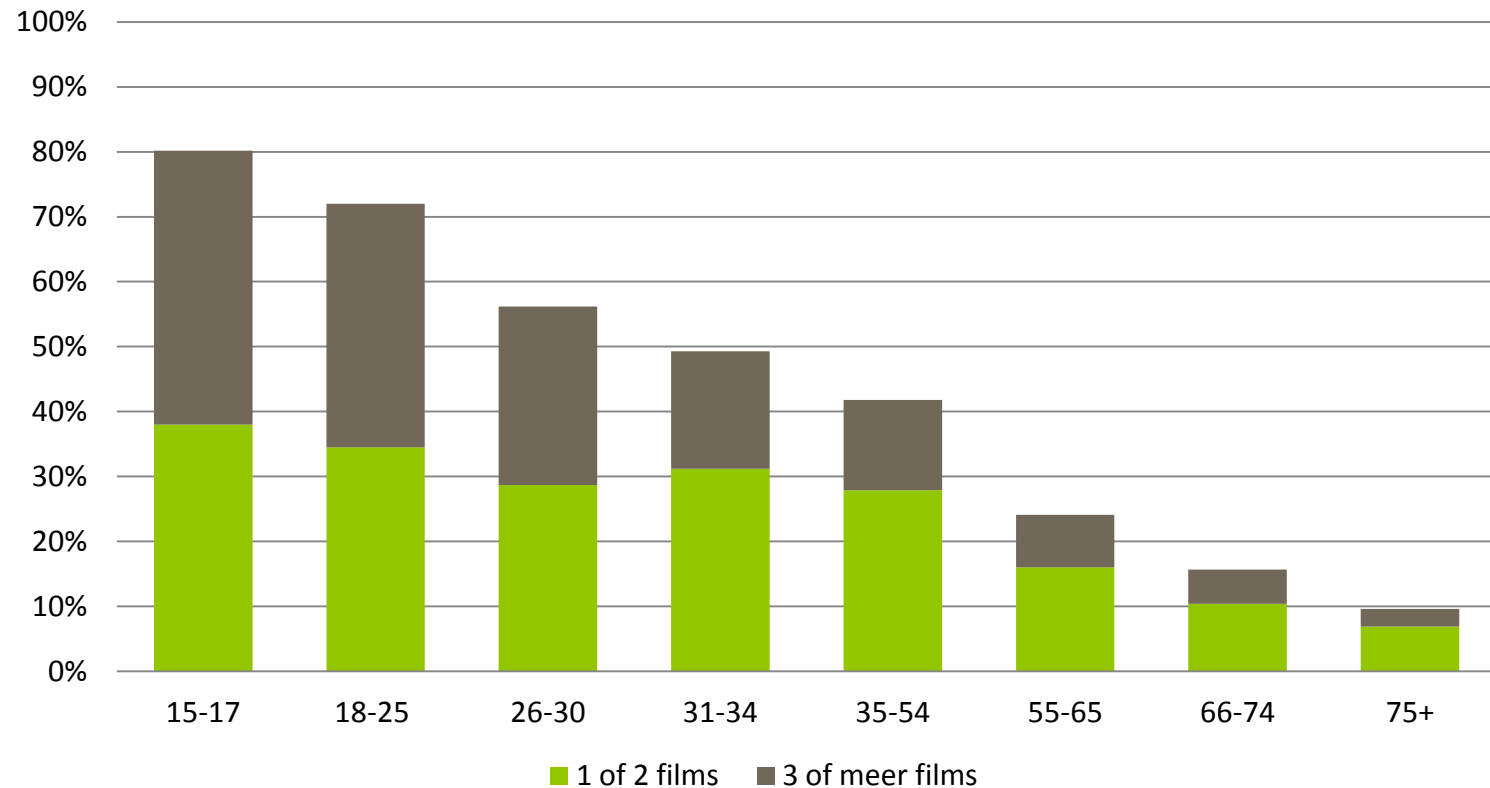
(samenstelling van meer dan 40 activiteiten
—concerten, festivals, podium, musea, film)

Bioscoopbezoek

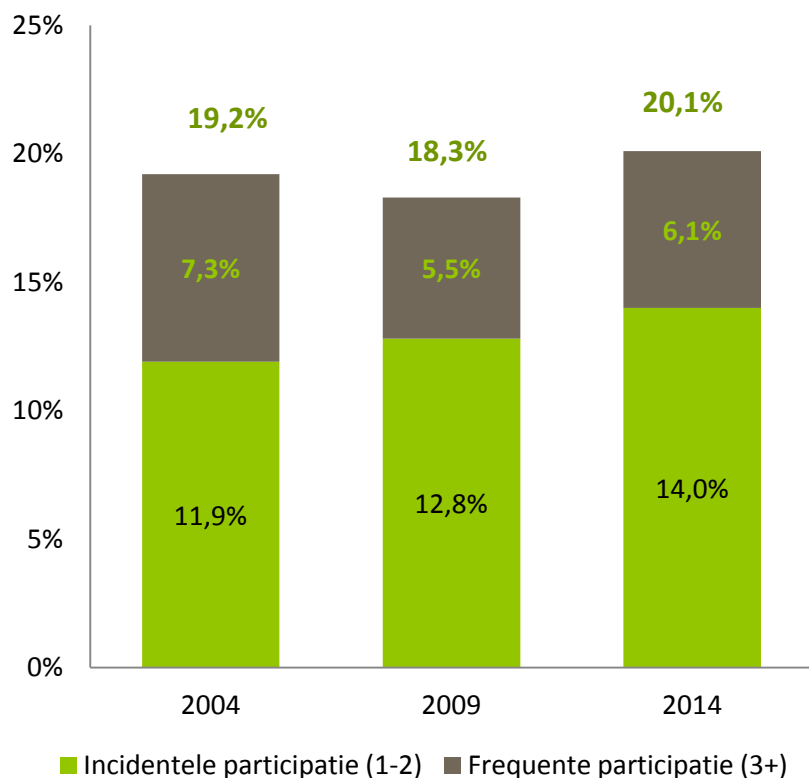
Bioscoop (2014)

Bioscoop (voorbij 6 maanden)

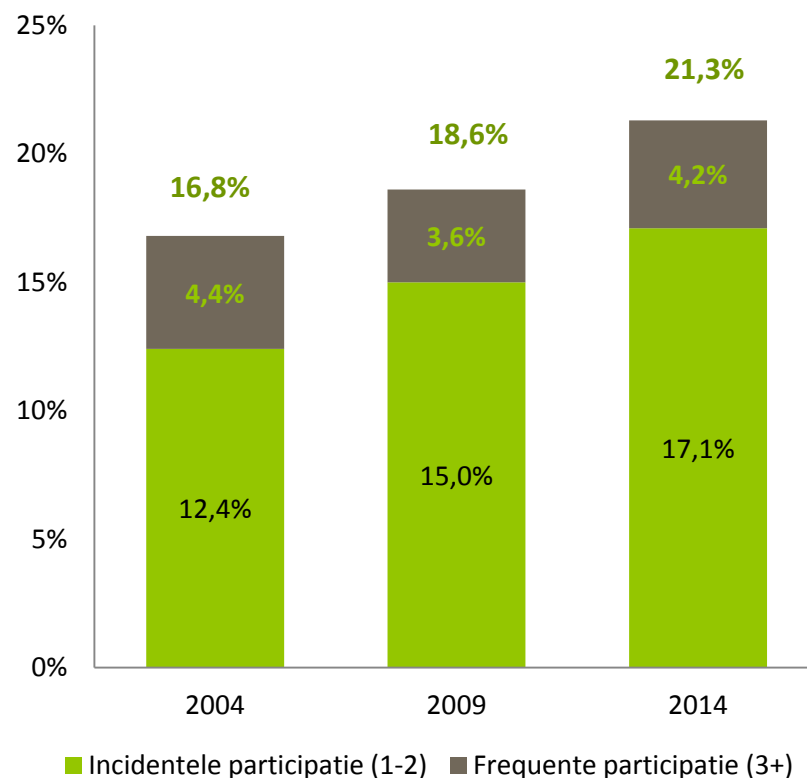

Musea en tentoonstellingen

Kunstmusea en -tentoonstellingen

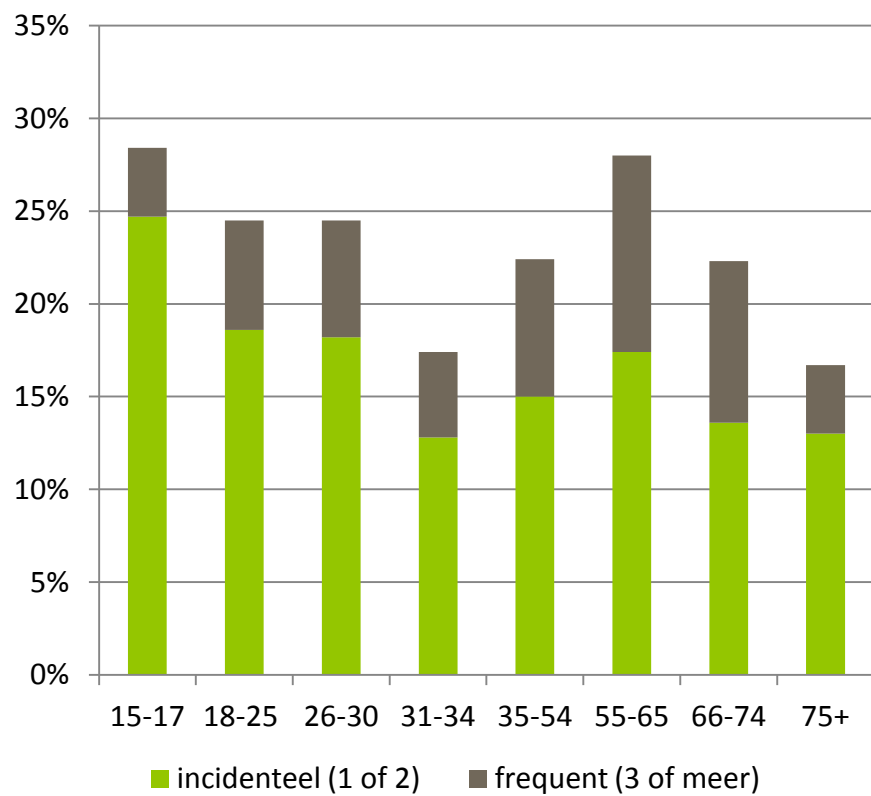

Andere musea en tentoonstellingen

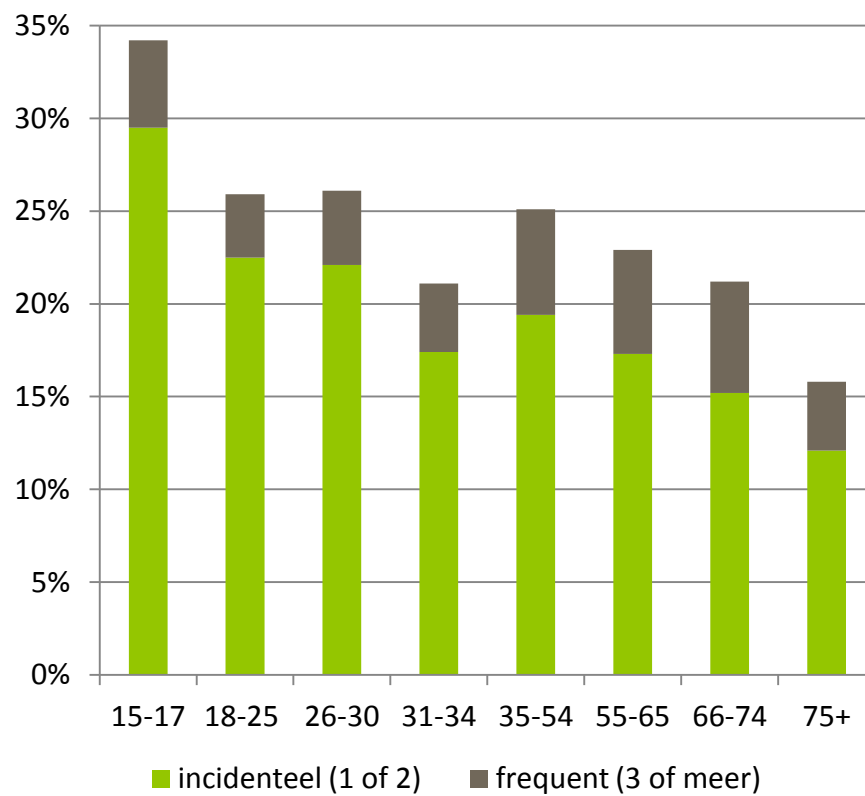

Musea en tentoonstellingen (2014)

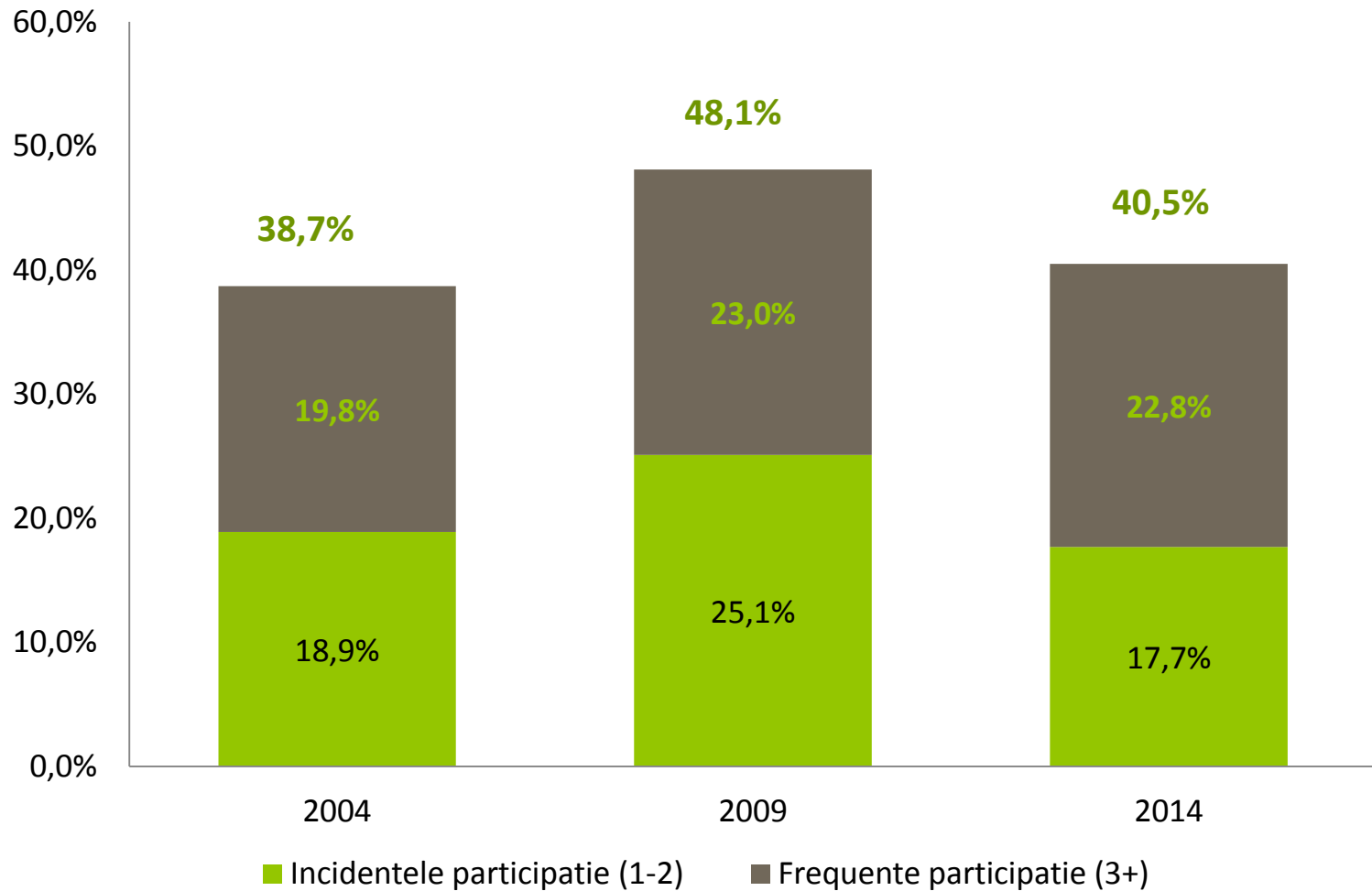
Kunstmusea

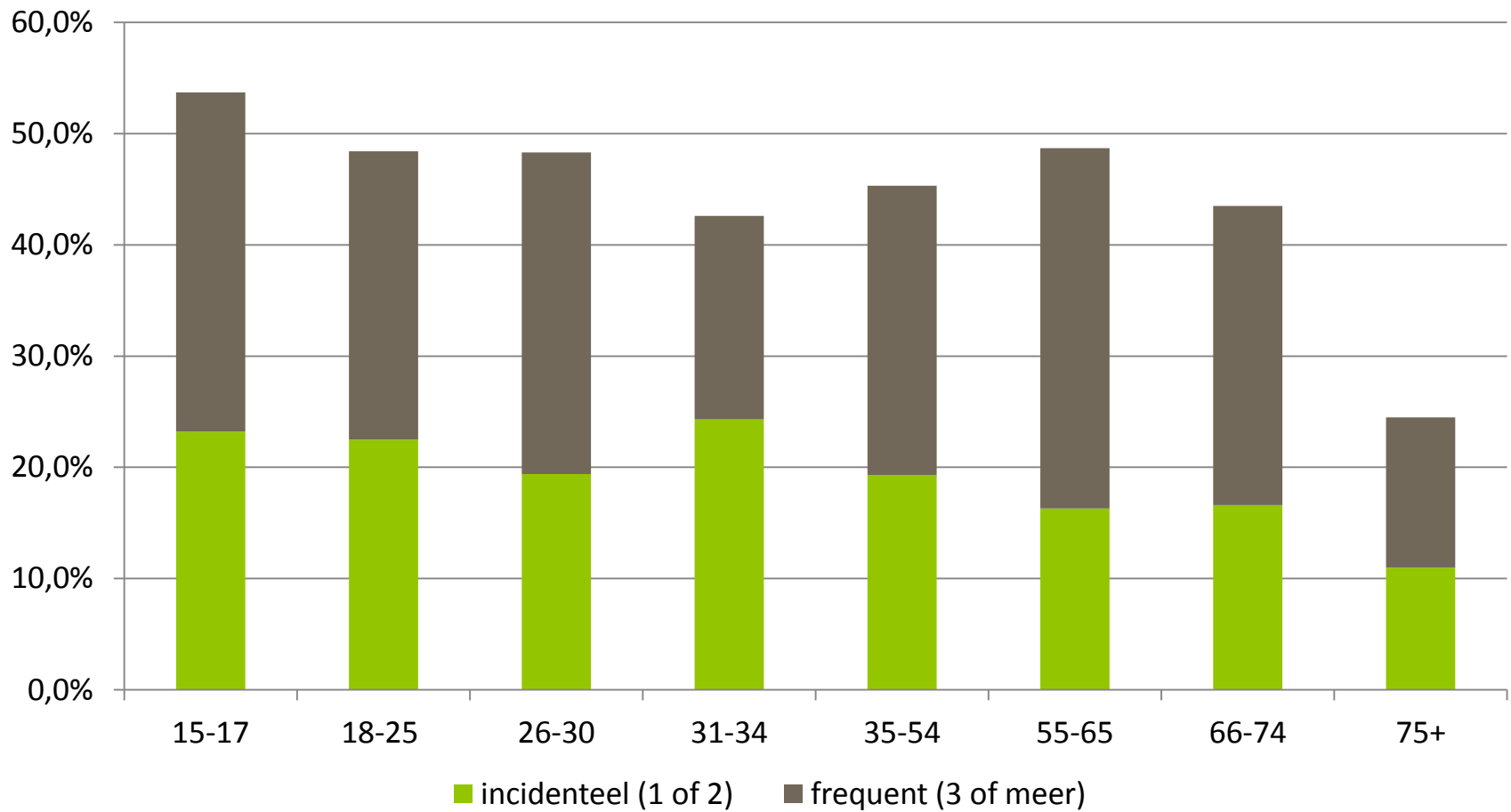
Andere

Erfgood

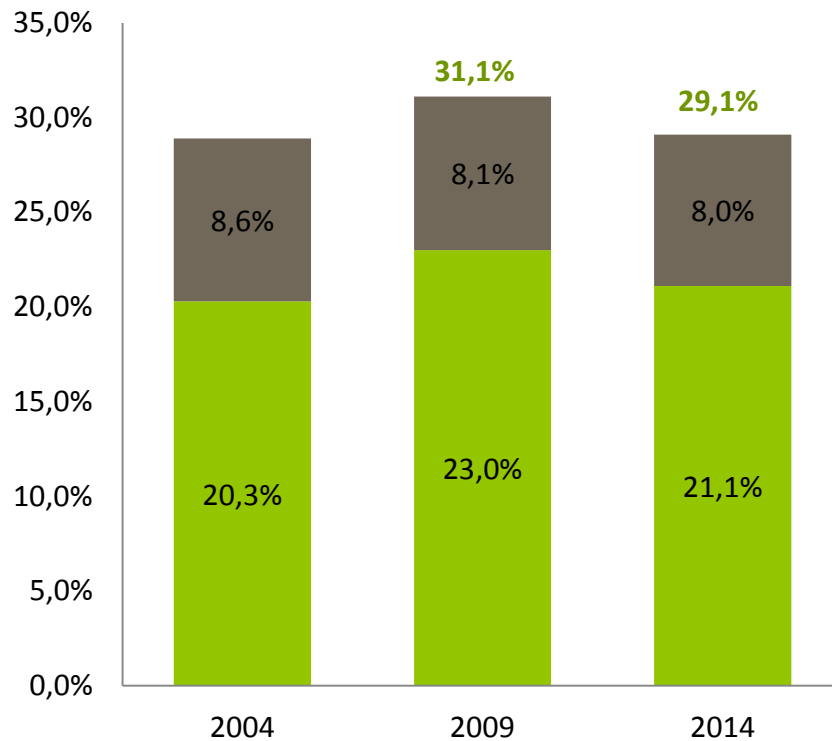

Erfgoed (2014)

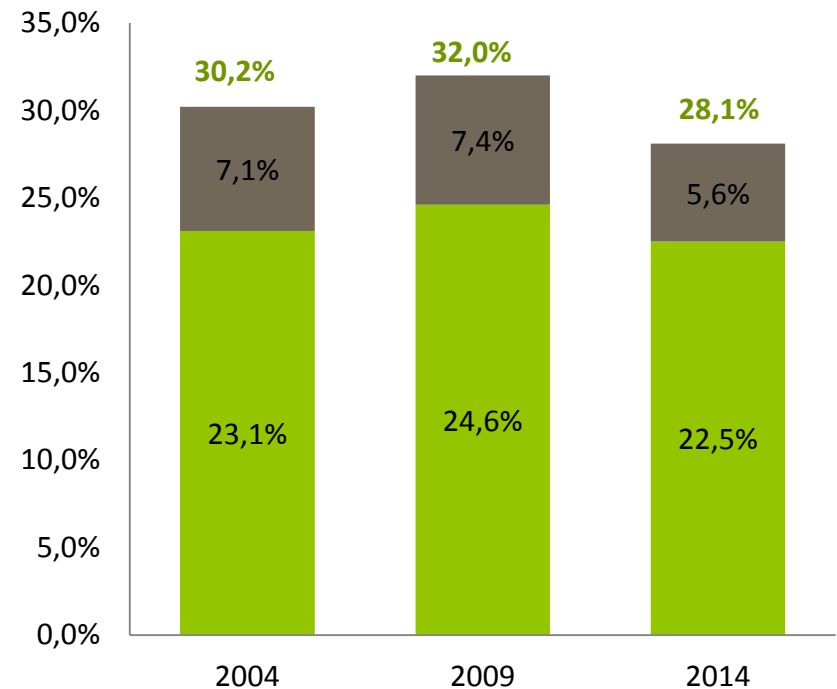

Podiumvoorstellingen

Type 1 (theater, dans)

Type 2 (musical, show, circus, straattheater, comedy, ...)

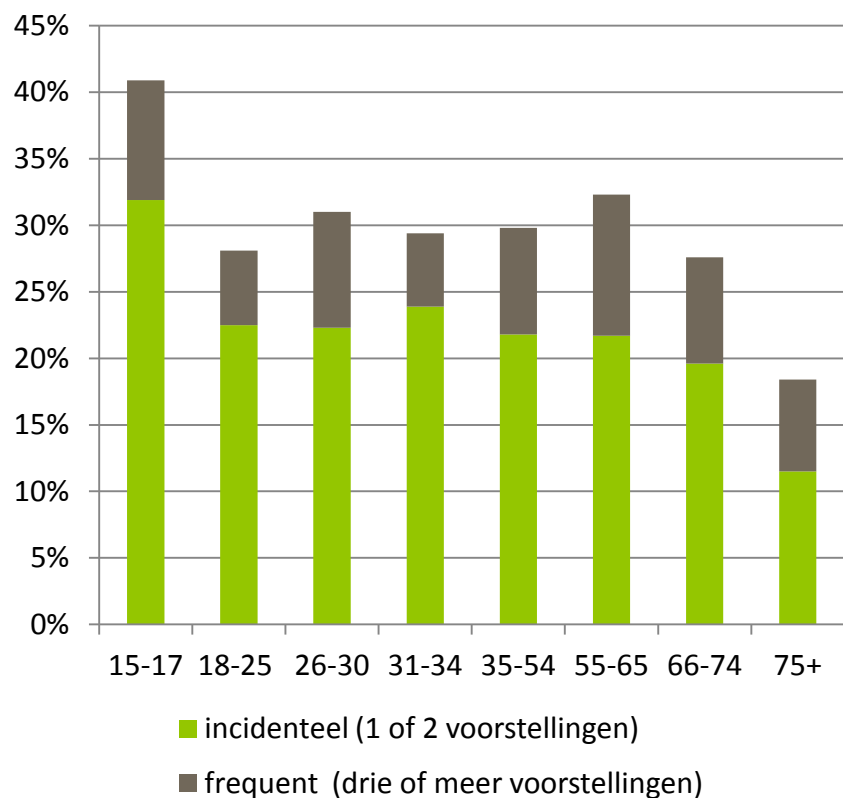
■ Incidentele participatie (1-2) ■ Frequente participatie (3+)

■ Incidentele participatie (1-2)

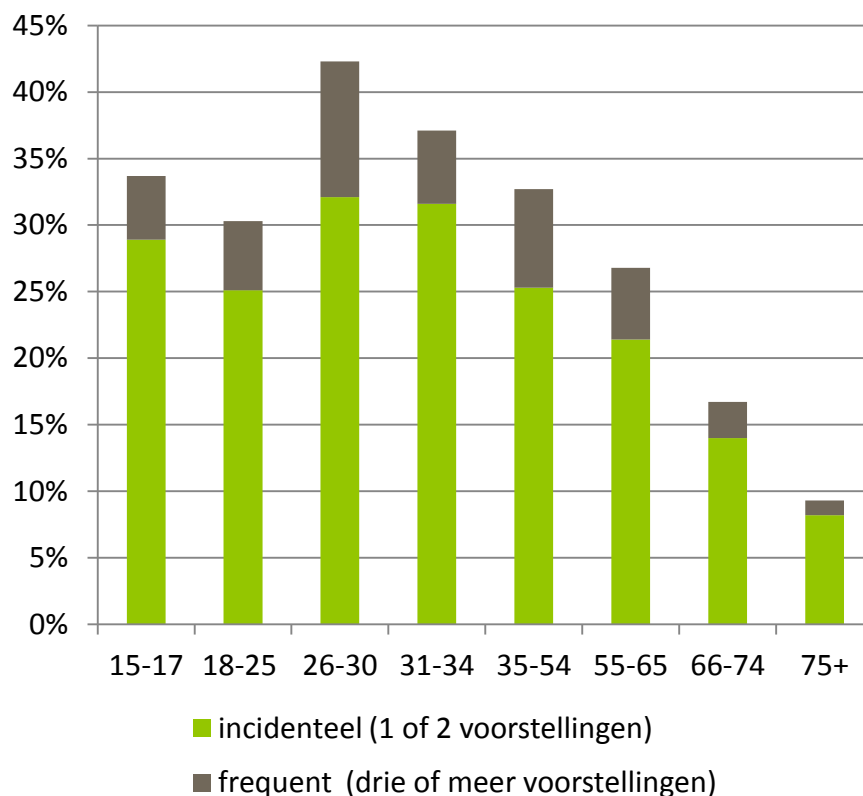
■ Frequente participatie (3+)

Podiumvoorstellingen (2014)

Type 1 (theater, dans)

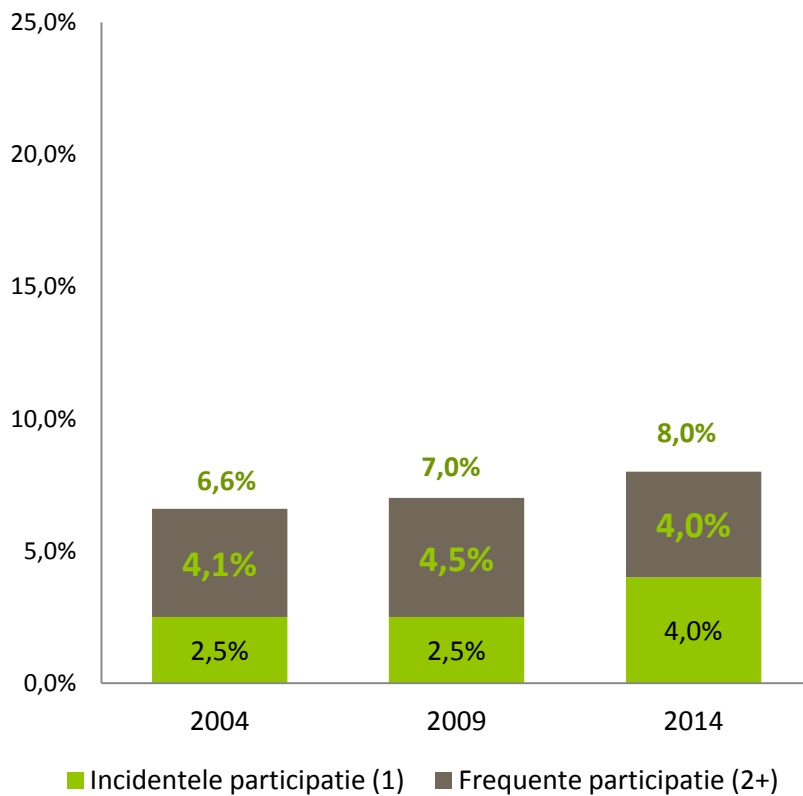

Type 2 (musical, show, circus, straattheater, comedy, ...)

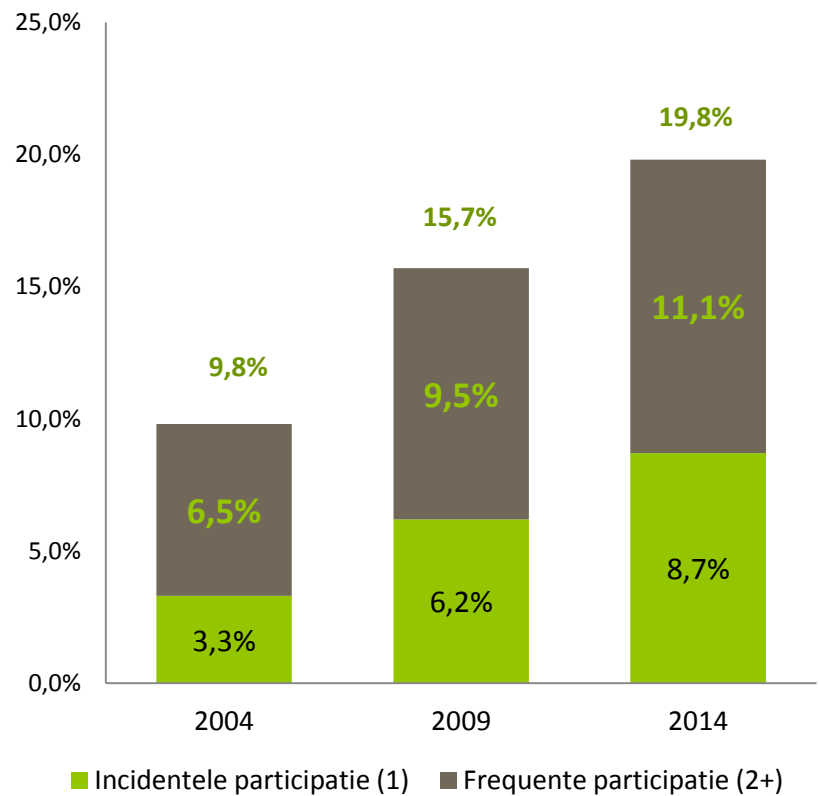

Concerten

Klassieke concerten

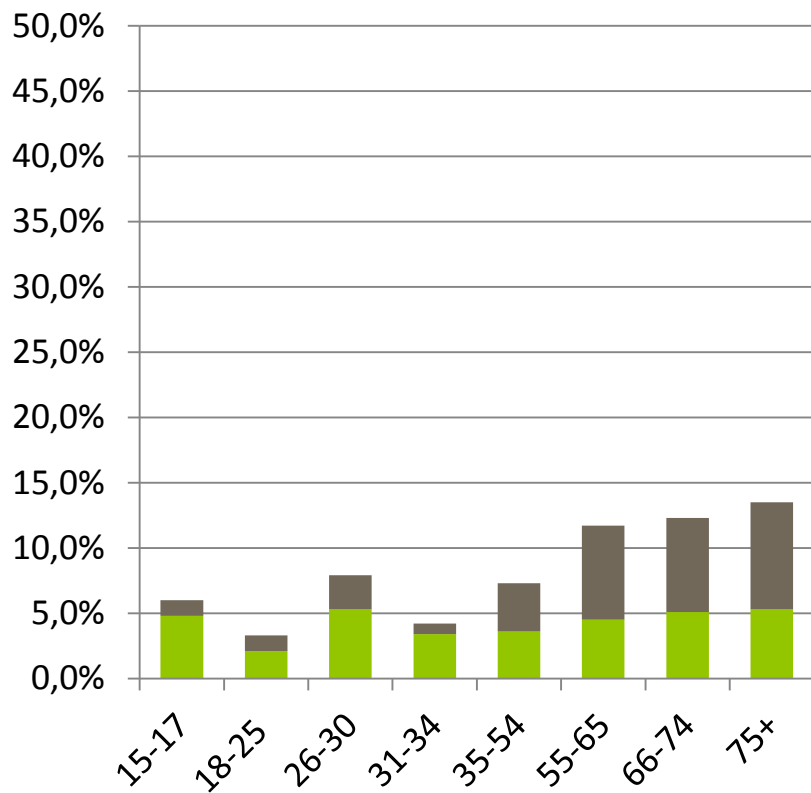

Niet-klassieke concerten

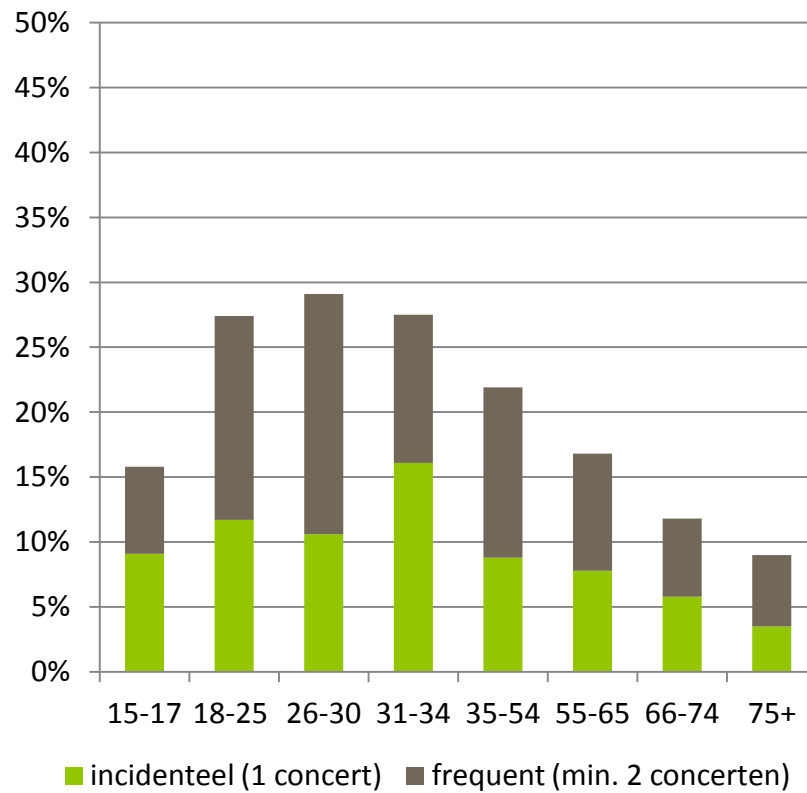

Concerten (2014)

Klassieke concerten

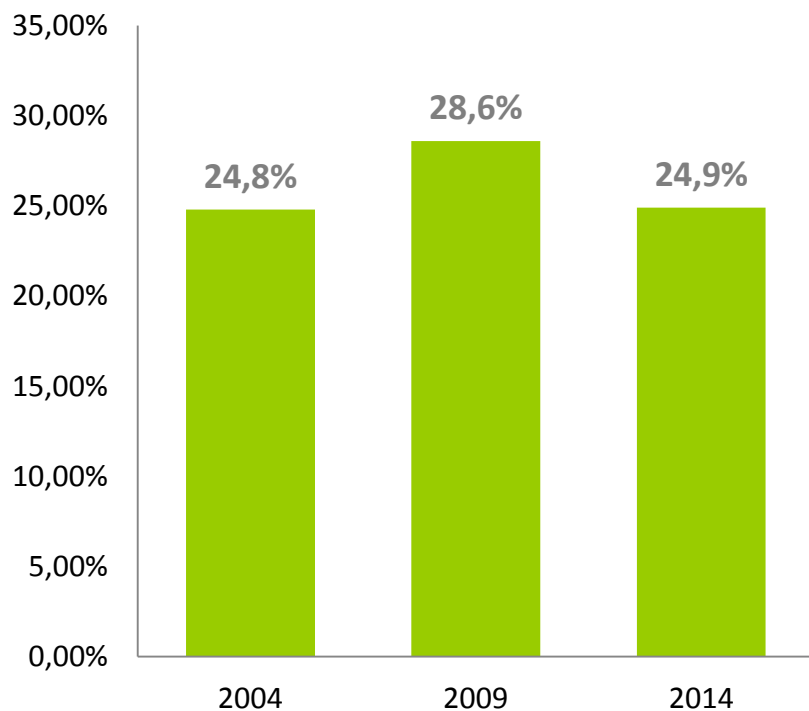

Niet-klassieke concerten

Amateurkunstbeoefening

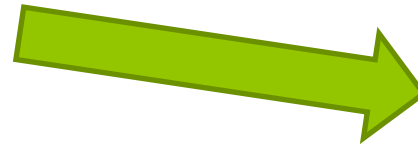
Minstens maandelijks

Amateurkunstbeoefening

- Dans
- Beeldexpressie

- Creatief Schrijven
- Zang

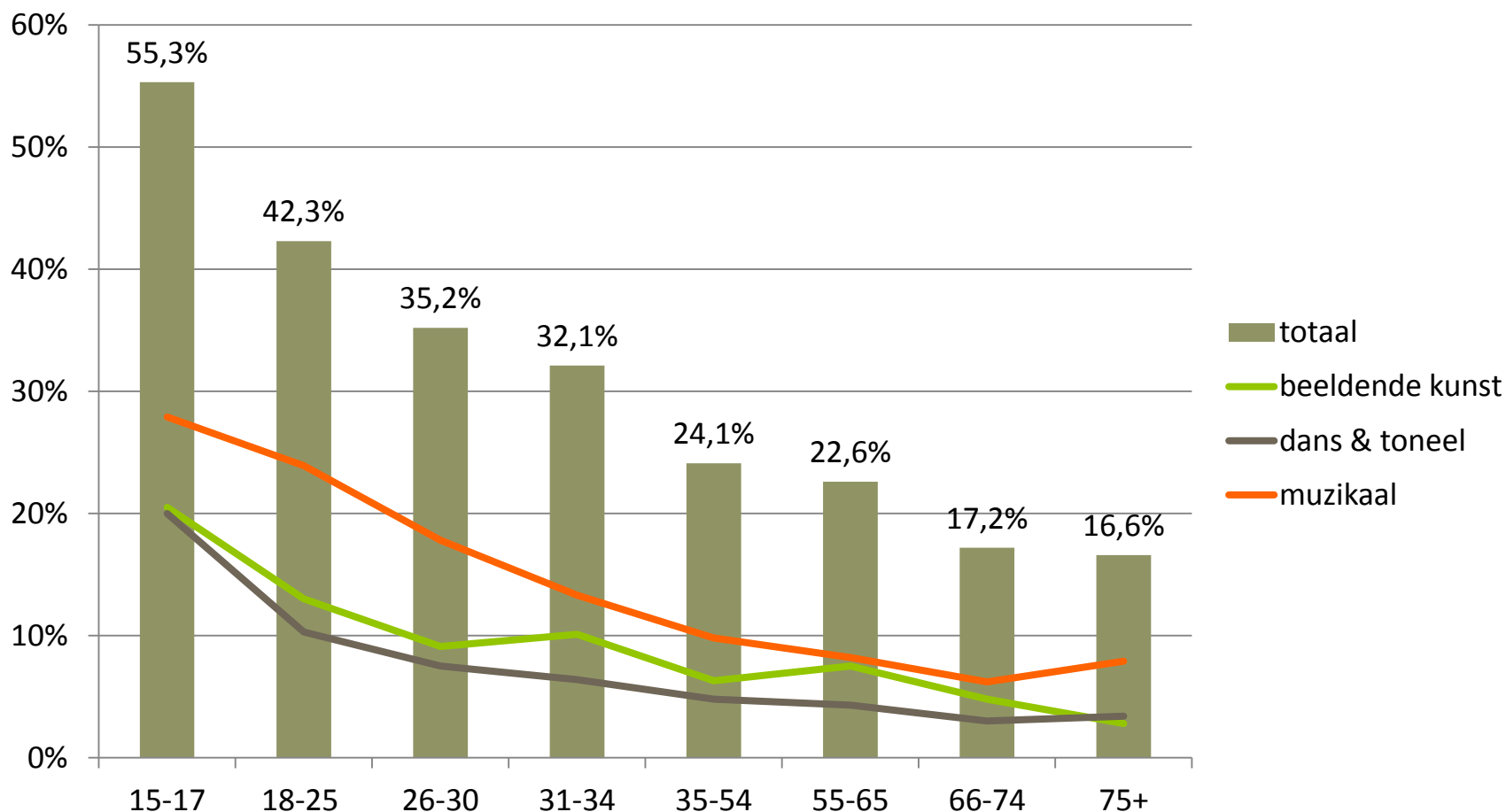

- Beeldhouwen
- Schilderen
- Toneel

- Muziekinstrument

Amateurkunstbeoefening (2014)

Trends (1)

- Duidelijke trends:
 - bioscoop: algemene daling + minder frequent, meer incidenteel
 - meest uitgesproken bij 15-25 en hoger opgeleiden
 - populaire podiumvoorstellingen: daling 2014
 - vooral bij jongeren en middenleeftijd, stabiel bij 65+
 - theater/dans: relatief stabiel
 - daling frequente deelname bij jongeren, ouderen iets meer
 - erfgoed: na piek 2009 in 2014 terug niveau 2004
 - alle leeftijden
 - kunstmusea: relatief stabiel, maar meer incidenteel i.p.v. frequent
 - alle leeftijden, meest uitgesproken bij hoger opgeleiden
 - andere musea: stijging + meer incidenteel
 - alle leeftijden

Trends (2)

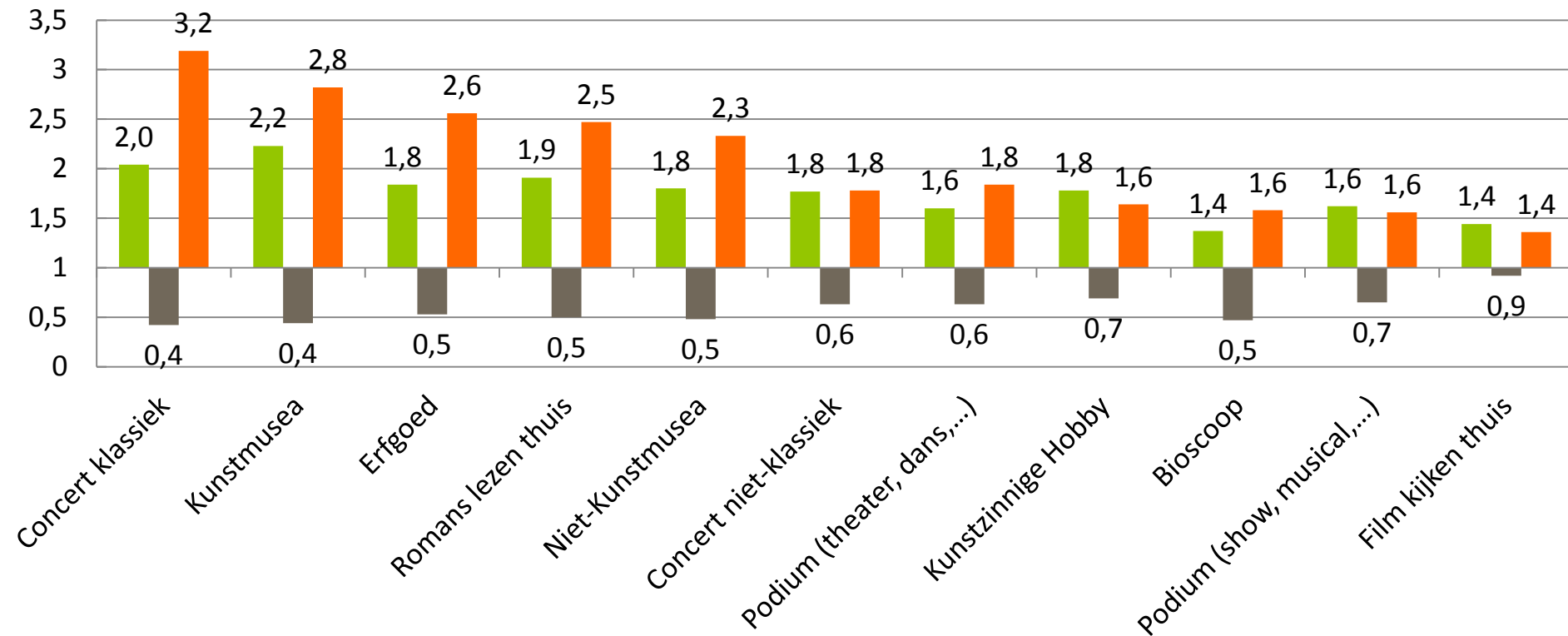
- Duidelijke trends:
 - niet-klassieke concerten: beduidende stijging
 - alle leeftijden, meest uitgesproken bij hoger opgeleiden
 - klassieke concerten: stijging, vooral door incidentele deelname
 - meest uitgesproken bij 65+ en hoger opgeleiden (frequente deelname daalt bij jongere en middenleeftijden)
 - amateurkunstbeoefening: na piek 2009 in 2014 terug niveau 2004
 - patroon meest uitgesproken bij 15-25

Trends (3)

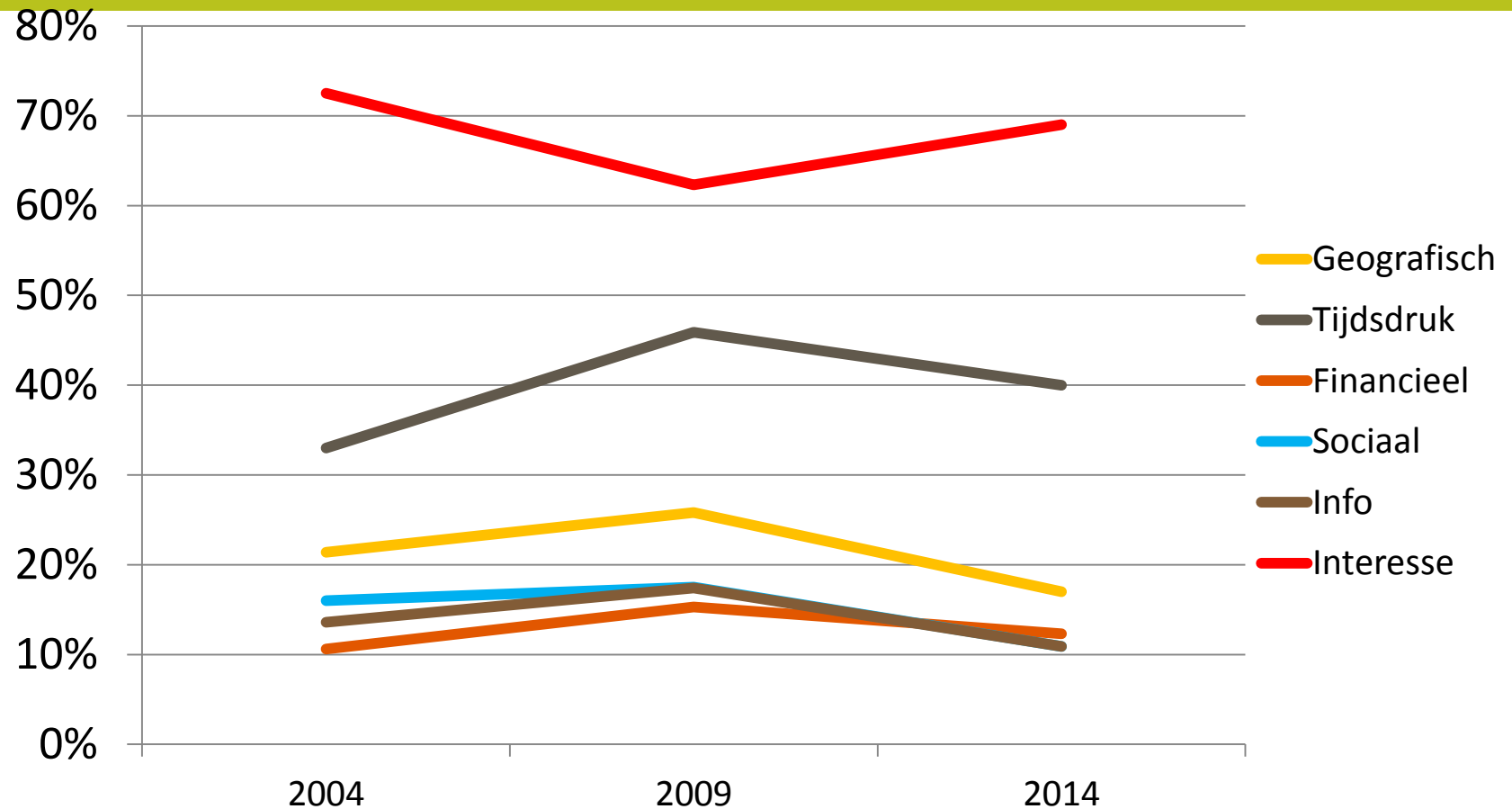
- diepgaander longitudinale analyses 2004-2014 :
 - duidelijke verschillen naar leeftijd (los van generatie):
 - op oudere leeftijd minder: bioscoop, populaire podiumvoorstellingen, niet-klassieke concerten
 - op oudere leeftijd meer: theater/dans, klassiek concert, kunstmusea en -tentoonstellingen, erfgoed
 - duidelijke verschillen naar generaties (los van leeftijd):
 - jongere generaties meer: bioscoop (1,3x)
 - jongere generaties minder: theater/dans (1,3x), kunstmusea (1,4x), klassiek concert (1,8x)
 - sociale kloof in cultuurparticipatie blijft onverminderd groot
 - onverminderd groot belang van cultureel klimaat in ouderlijk thuismilieu (ouders) en van onderwijs

Beïnvloedende factoren

- Ouders participeren aan cultuur
- Geen diploma secundair onderwijs (ref. diploma secundair ond.)
- Diploma hoger onderwijs (ref. diploma secundair ond.)

Drempels

Meest gekozen drempels

- Musea
 - 47% “het interesseert me gewoon niet”
 - 37% “het aanbod interesseert me niet”
 - 32% “heeft er geen tijd voor”
- Theater/podiumkunsten
 - 38% “het interesseert me gewoon niet”
 - 35% “heeft er geen tijd voor”
 - 34% “blijft liever thuis”
- Concerten
 - 34% “het interesseert me gewoon niet”
 - 31% “blijft liever thuis”
 - 30% “heeft er geen tijd voor”

Wie kiest/koos welke drempel?

- Opleiding
 - Lager opgeleiden meer **interessedrempels** (hoger opgeleiden minder)
 - Hoger opgeleiden meer **tijdsdrukdrempels** (lager opgeleiden minder)
 - Lager opgeleiden minder **geografische en informatieve drempels**

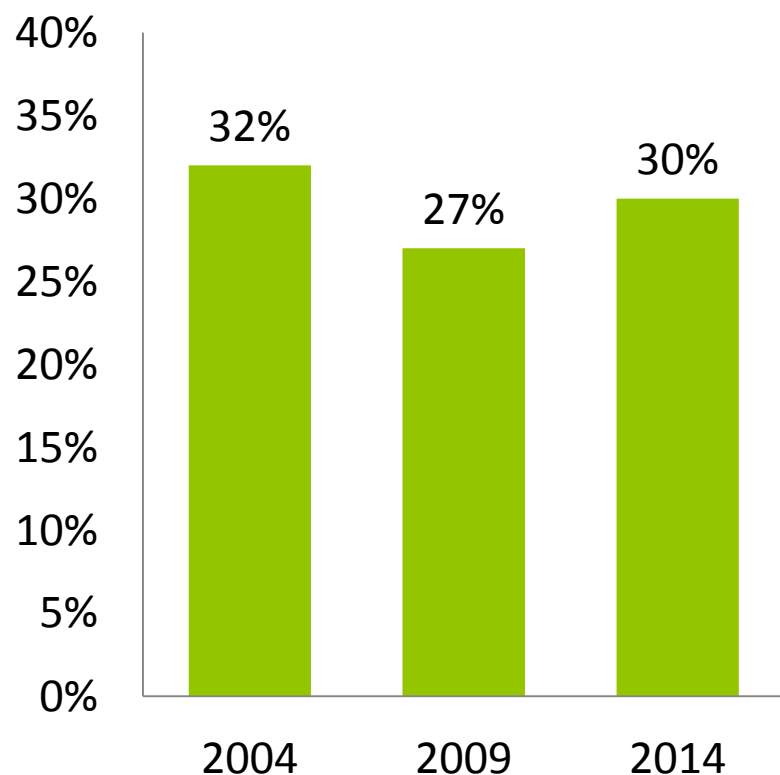

Bibliotheek
Cultuurcentra

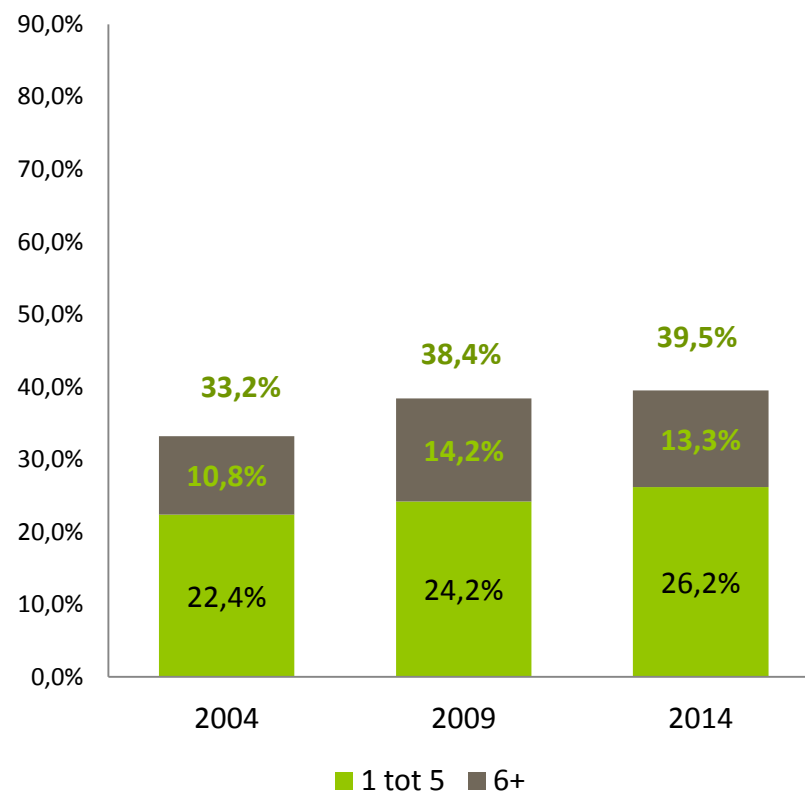
LOKAAL CULTUURBELEID

Bibliotheekbezoek & lezen

Bibliotheekbezoek

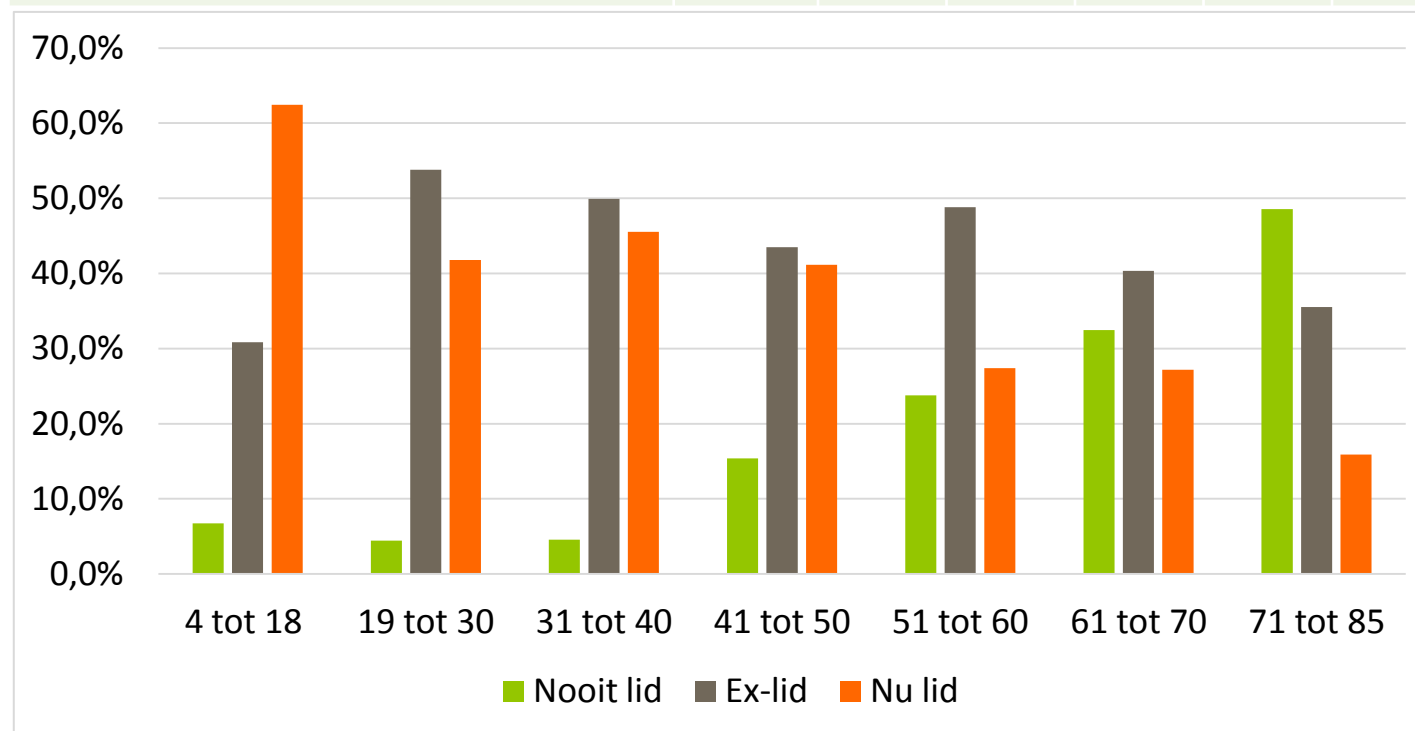

Lezen romans/poëzie

Bibliotheek (2014)

	0	1	2	3	4 - 6	6 +
Aantal bezoeken aan bibliotheek	69,7%	3,8%	4,9%	4,5%	9,9%	7%

Redenen om niet naar bib te gaan

	%
Ik lees gewoon veel minder dan vroeger.	43,7
Ik vind nu alle informatie die ik nodig heb op het internet.	33,8
Ik heb er geen tijd meer voor.	31,4
Ik koop nu veel vaker boeken of cd's.	26,1
Sinds ik muziek en films via internet kan streamen of downloaden, ontleen ik geen cd's en dvd's meer.	11,9
Ik ging naar de bibliotheek voor mijn kinderen, maar die zijn nu te oud.	6,7
Sinds de komst van digitale boeken ("ebook"), ontleen ik geen papieren boeken meer.	5,5
Het aanbod van mijn plaatselijke bibliotheek spreekt mij niet aan.	5,4
Ik maakte vroeger gebruik van de computers in de bib, maar heb nu mijn eigen computer	4
Het lidgeld is te duur.	1,1
N	1724

Trends bibliotheekbezoek

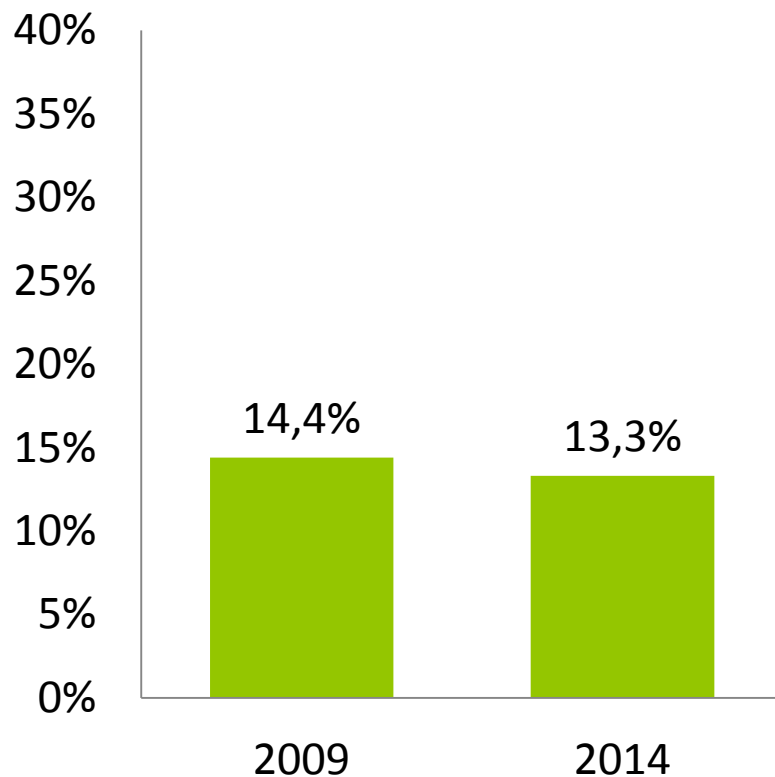
- Verschillen naar opleidingsniveau nemen eerder toe dan af:
 - hoger opgeleiden zijn meer gaan participeren in 2014
 - de lager opgeleiden blijven achter

Cultuur- en gemeenschapscentra

Cultuur- en gemeenschapscentra

Trends

- 18-34: minder, 55+: meer
- lager opgeleiden minder, hoger opgeleiden meer

Rol gemeentekenenmerken

- Participatie aan theater, dans en concerten is deels afhankelijk van de gemeente waar men woont
- Indicatoren van het cultureel aanbod in de gemeente verklaren voor een deel de participatieverschillen tussen gemeenten, maar verklaren ze niet volledig
- Bovendien opvallend is dat ook cultuurparticipatie thuis varieert over gemeenten. In (groot)stedelijke contexten wordt bv. meer naar muziek geluisterd en worden meer boeken gelezen. Verklaring: (groot)stedelijk profiel van bewoners.

The background of the slide is a grey gradient with several bright yellow diagonal streaks. Four circular frames, each with a grey border, are arranged in a cluster. The top-left circle shows a close-up of an older man with white hair playing a red acoustic guitar. The top-right circle shows a large crowd of people from behind, looking towards a brightly lit stage. The bottom-left circle shows a person in a white t-shirt painting on a canvas with a brush. The bottom-right circle shows a person in a blue athletic shirt running in a race, with other runners and spectators visible in the background.

LIDMAATSCHAP VAN VERENIGINGEN

Actief en bestuurslidmaatschap verenigingen

Lidmaatschap verenigingen

	Organiser end lid	actief lid	passief lid	deelnemer, geen lid	vroeger lid geweest	nooit lid geweest
Sociale verenigingen	2,6	8,4	9,5	4,6	10,3	64,7
Doelgroepvereniging	1,4	6,7	2,6	1,0	6,0	82,2
Culturele vereniging	0,4	3,4	3,1	1,4	4,7	86,9
Lokale & bestuursvereniging	4,4	7,3	8,5	4,8	13,4	61,7
Ontspanningsvereniging	3,8	12,5	1,8	2,3	22,9	56,7
Sportvereniging	4,5	22,7	2,0	2,0	30,2	38,6

Lidmaatschap verenigingen

	2004	2009	2014
aantal actieve en bestuurslidmaatschappen obv lijst verenigingen	59,0%	58,6%	54,9%
sportvereniging	27,0%	28,1%	27,3%
hobbyclub of groep	6,8%	6,9%	8,2%
vereniging voor (amateur-)kunstbeoefening	5,4%	8,3%	6,6%
vereniging die gehandicapten, bejaarden, ... helpen	6,9%	5,3%	5,1%
vereniging voor gepensioneerden	7,9%	5,7%	5,1%
wijk- of buurtcomité	3,1%	5,8%	4,7%
vrouwenvereniging	7,3%	4,9%	3,9%
jongerenorganisatie	3,7%	4,9%	3,7%
groepering verbonden aan plaatselijk café	3,7%	4,0%	3,3%
religieuze of levensbeschouwelijke vereniging	2,4%	2,8%	2,8%
natuur- of dierenrechtenvereniging	6,1%	2,9%	2,3%
oudercomité	2,1%	3,1%	1,9%
derde wereldorganisatie en mensenrechtenvereniging	3,5%	2,2%	1,8%
specifieke doelgroepvereniging	1,4%	2,1%	1,7%
cultuurfonds	3,7%	1,5%	1,4%
erfgoedvereniging, heemkundige kring, gidsenkring, erfgoedzorg'	2,3%	1,0%	1,2%
jeugdhuis, jeugdclub of speelpleinwerking	2,8%	3,2%	1,0%

Lidmaatschap verenigingen

- jongeren en lager opgeleiden zijn minder vaak lid van verenigingen in 2014 dan in 2004, bij hoger opgeleiden en 55+ eerder stabiel

Sociale mix in verenigingen

- Hogeropgeleiden zijn vaker lid van homogeen samengestelde verenigingen met vooral hogeropgeleiden
- Percepties stemmen niet overeen met realiteit:
 - Leden percipiëren een vrij heterogene samenstelling naar onderwijsniveau binnen de voor hen belangrijkste vereniging, terwijl er wel degelijk sprake is van een gesegregeerd verenigingslandschap.
- Mensen die lid zijn van meerdere verenigingen en een gevarieerde vrijetijdsbesteding (ongeacht hun eigen onderwijsniveau):
 - Hebben een sterkere burgerzin,
 - Zijn minder sociaal geïsoleerd
 - Zijn beter geïntegreerd in de buurt.

The background features a grey gradient with several overlapping circular frames. Each frame contains a different image: a man playing a red electric guitar, a large crowd of people at an outdoor event, a woman painting on a canvas, and a person in a blue shirt running. Yellow light streaks and lines are scattered across the background, creating a dynamic, digital feel.

ONLINE INFORMEREN OVER CULTUUR

ONLINE VERWERVEN VAN CULTUURPRODUCTEN

ONLINE CREATIE VAN EIGEN (CULTURELE) CONTENT

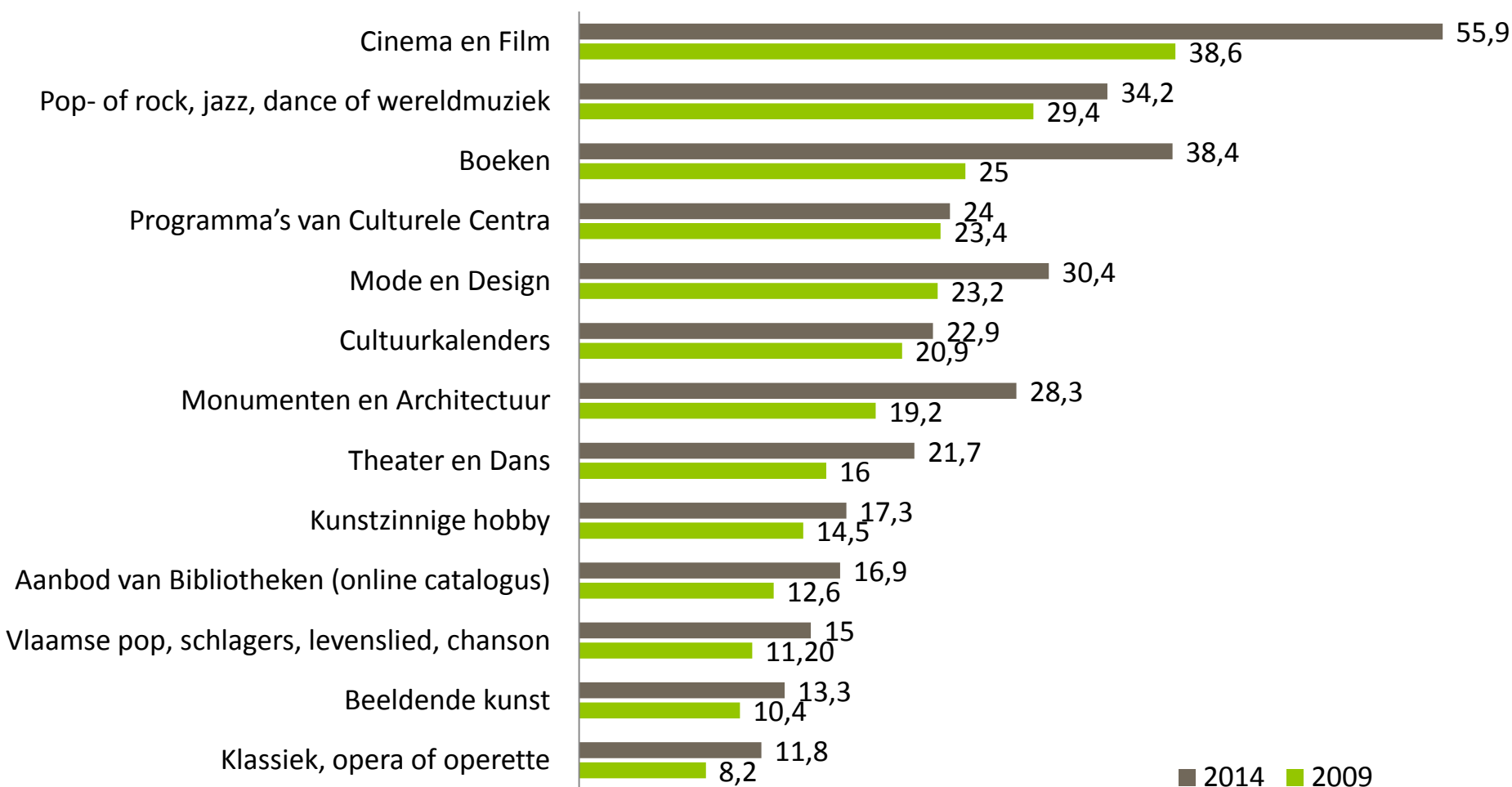
SCHERMGEBRUIK VOOR CULTUUR

E-CULTUUR & DIGITALISERING

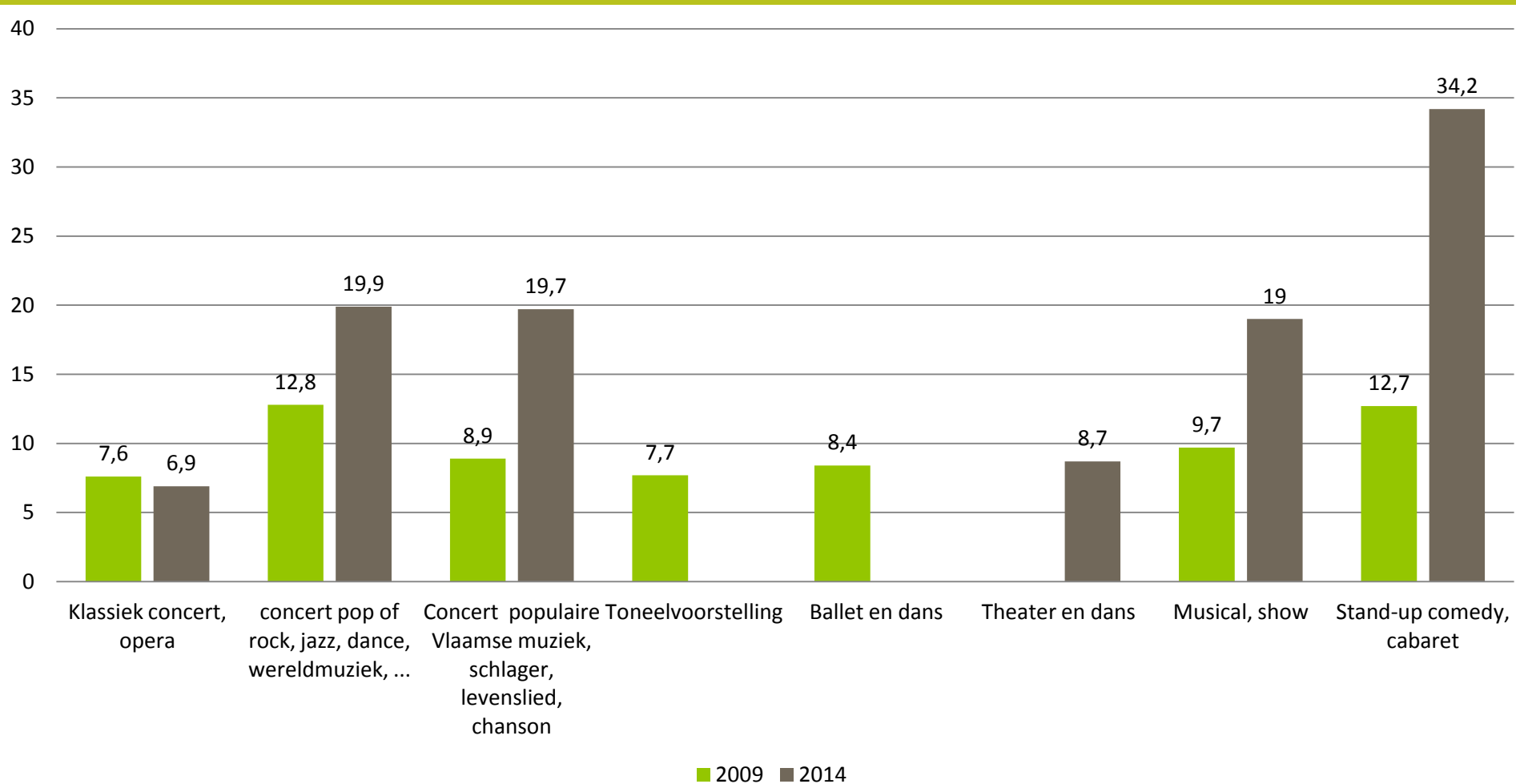
E-cultuur: Algemene bevindingen

- Televisie en radio blijven veruit de belangrijkste plaats innemen in het media- en nieuwsrepertoire van Vlamingen, ook bij jongeren.
- Wel worden mediarepertoires 'voller'. Vooral bij jongere generaties komen naast televisie en radio ook tablets, smartphones en computers.
- Sterke toename in het aantal respondenten dat het internet gebruikte als kanaal
 - om zich te informeren over cultuur
 - voor het verwerven van cultuurproducten
 - als instrument voor cultuurbeleving
 - voor de creatie van eigen – al dan niet – culturele content,
- Ook sterke stijging in het gebruik van mobiele apparaten voor het beleven van cultuur

% internetgebruikers dat informatie opzoekt over

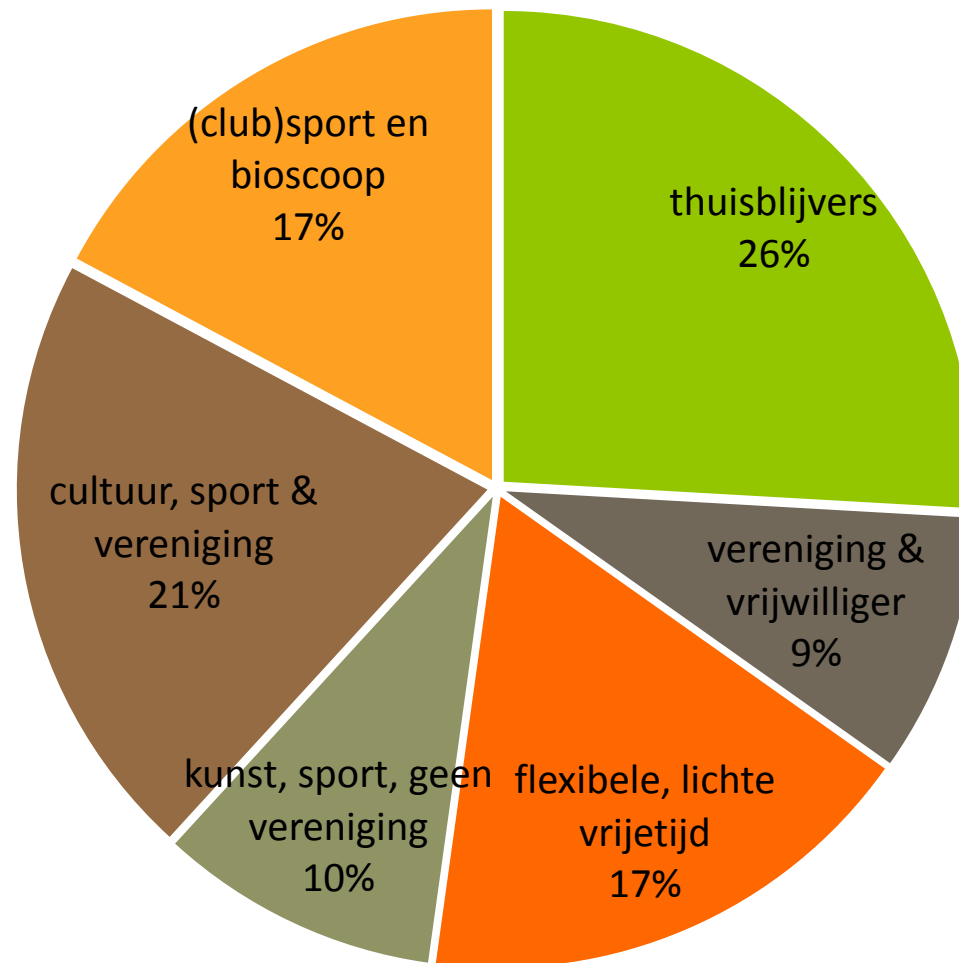
Schermgebruik voor cultuur

DE VRIJETIJD SAGENDA

Vrijetijdsclusters (cultuur, sport, verenigingen)

Verband tussen participatiedomeinen

% van de categorieën vermeld in de rijen dat participeert aan een activiteit vermeld in de kolommen

		Sport- beoefening	Cultuur- participatie	Actief lid v/e vereniging
Sportbeoefening	Nee	--	62,4%	39,0%
	Ja	--	89,3%	67,3%
Cultuurparticipatie	Nee	32,3%	--	36,8%
	Ja	70,6%	--	61,9%
Actief lidmaatschap vereniging	Nee	47,3%	69,7%	--
	Ja	74,3%	86,5%	--
Totaal		62,6%	79,3%	56,7%

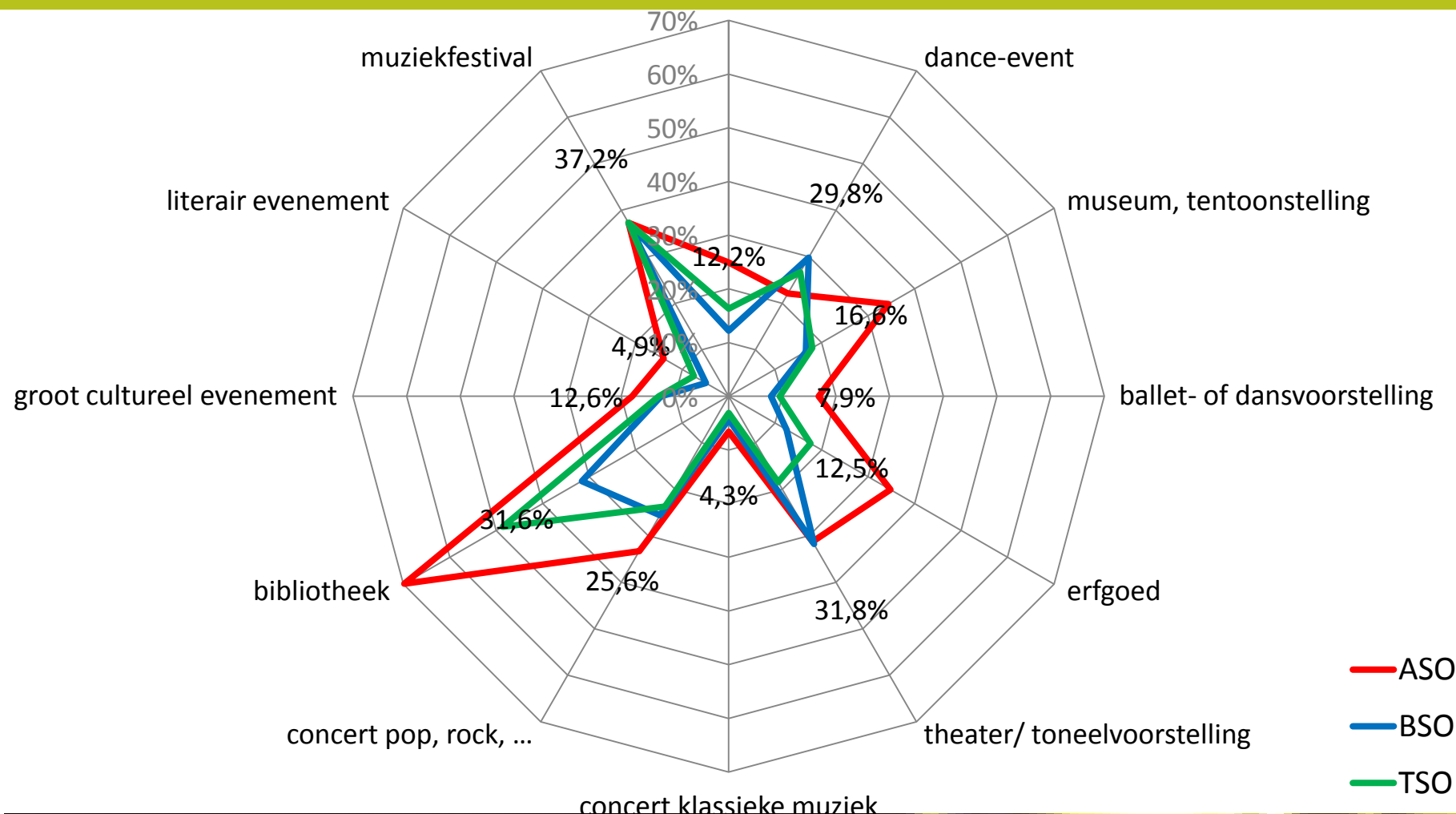

The background of the slide features four circular inset images arranged in a cluster. The top-left circle shows a man with grey hair playing an acoustic guitar. The top-right circle shows a large crowd of people at an outdoor event, possibly a concert. The bottom-left circle shows a person in a white shirt painting on a canvas. The bottom-right circle shows a person in a blue shirt running on a path. The entire slide has a grey background with yellow light streaks in the upper right corner.

FOCUS OP JONGEREN

Blik op de toekomst: jongeren

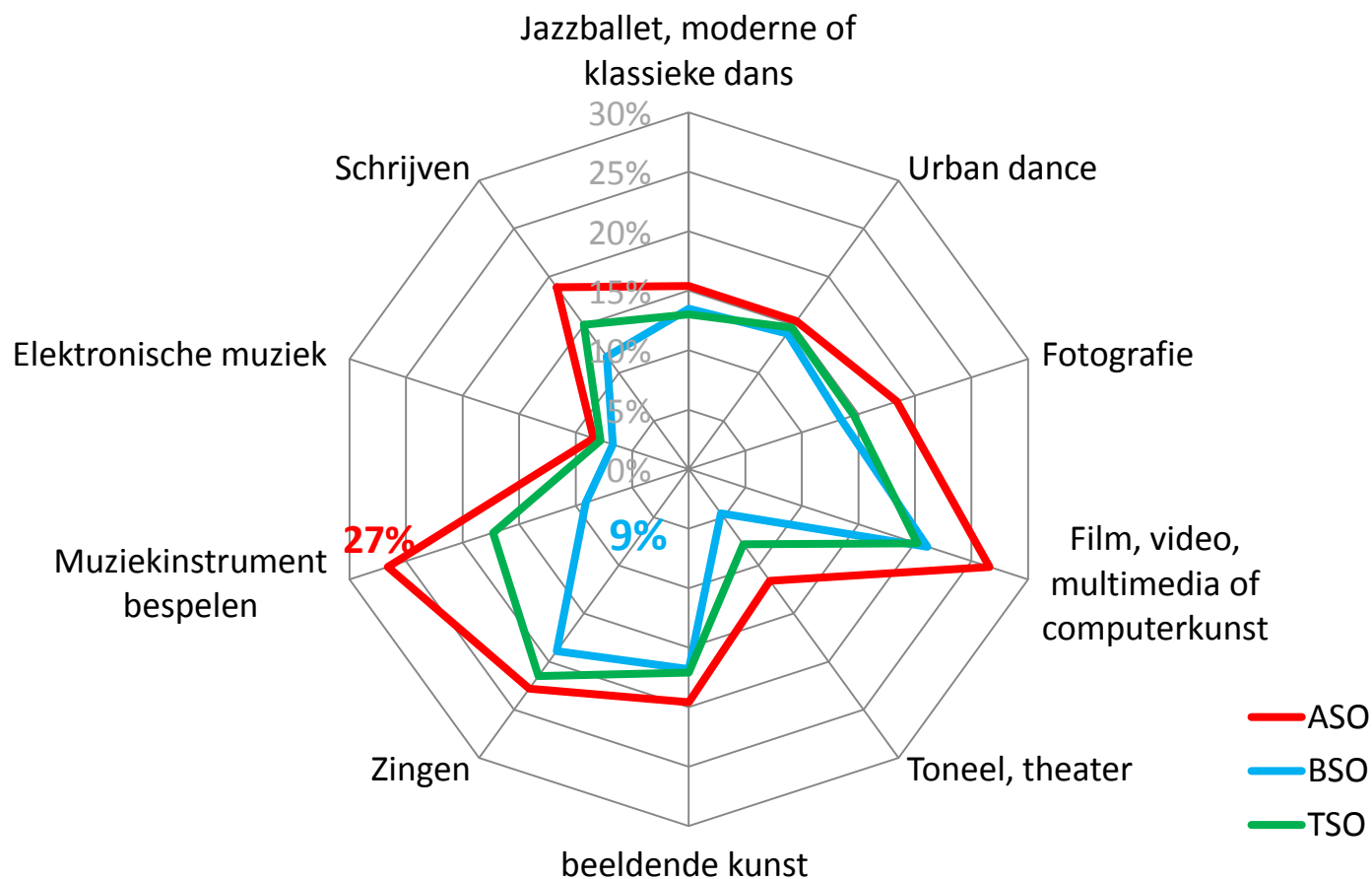
comedy-voorstelling

— ASO
— BSO
— TSO

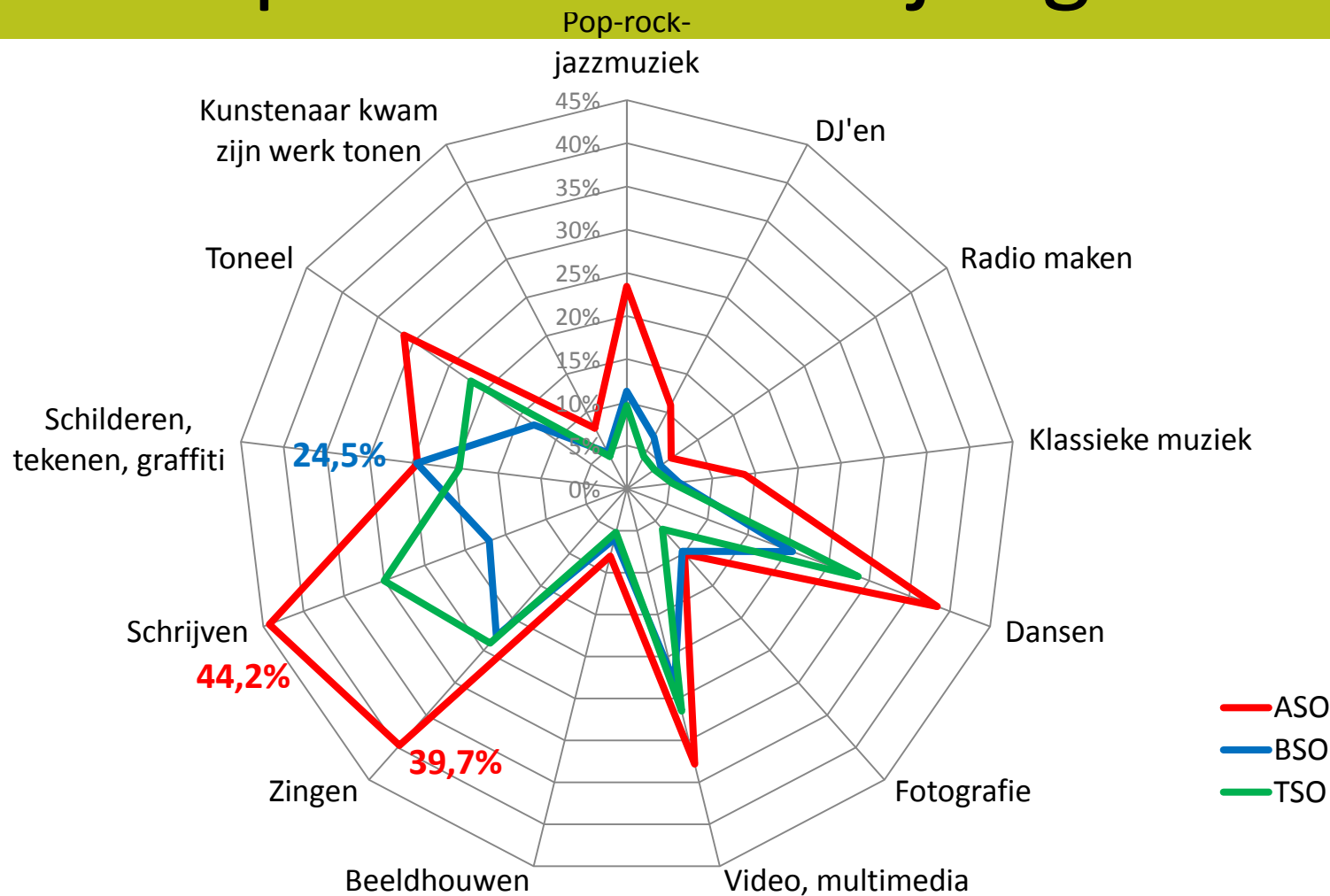
Receptieve cultuurparticipatie vrije tijd: % leerlingen dat voorbij zes maanden culturele activiteit gedaan heeft

Blik op de toekomst: jongeren

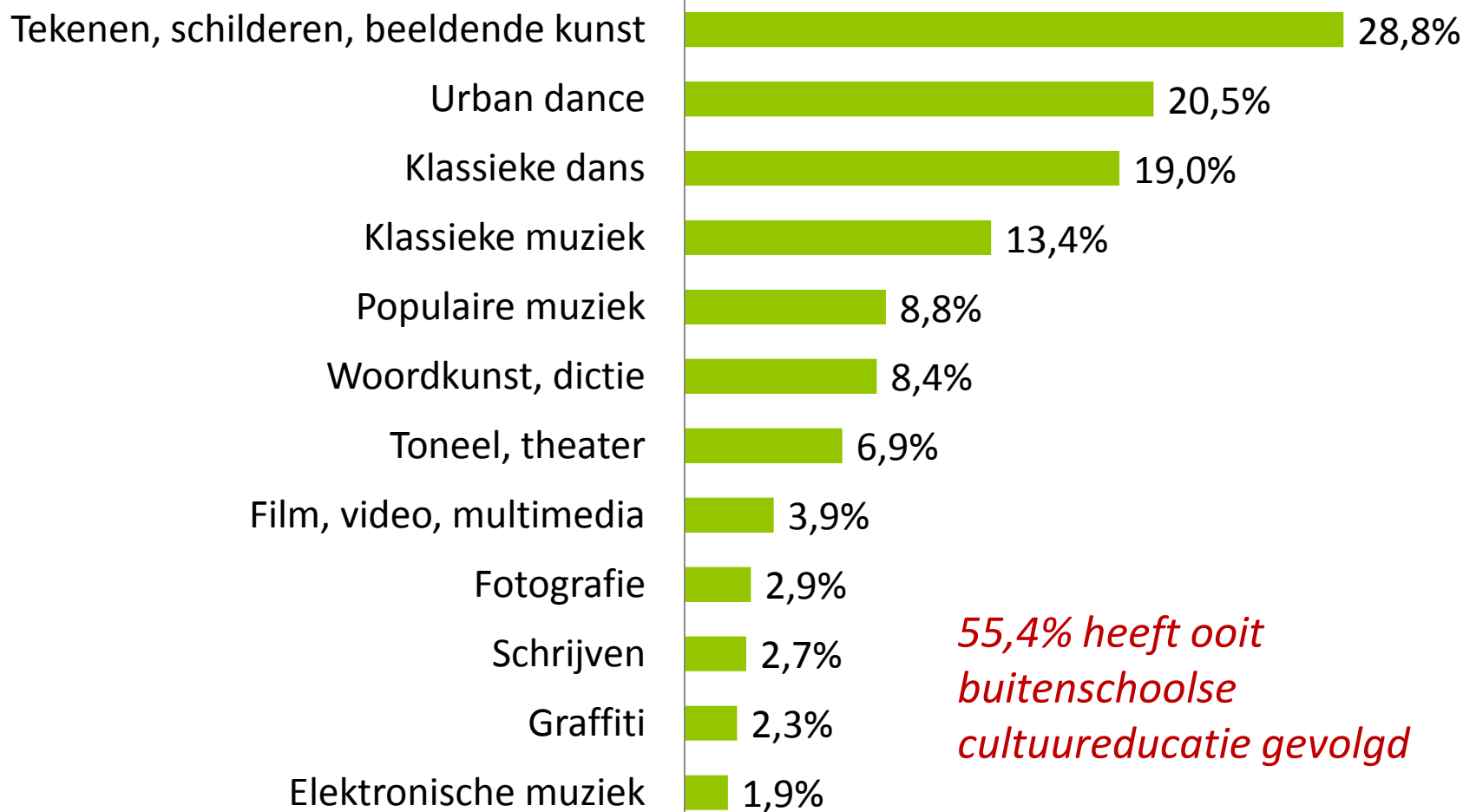
Actieve cultuurparticipatie vrije tijd: % leerlingen dat voorbij zes maanden culturele activiteit gedaan heeft

Blik op de toekomst: jongeren

Aanbod actieve cultuurparticipatie op school (2e en 3e graad): % leerlingen dat aangeeft dat culturele activiteit wordt georganiseerd

Blik op de toekomst: jongeren

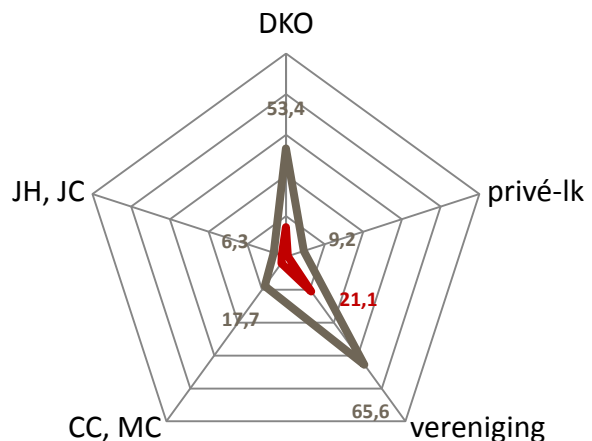

*55,4% heeft ooit
buitenschoolse
cultuureducatie gevolgd*

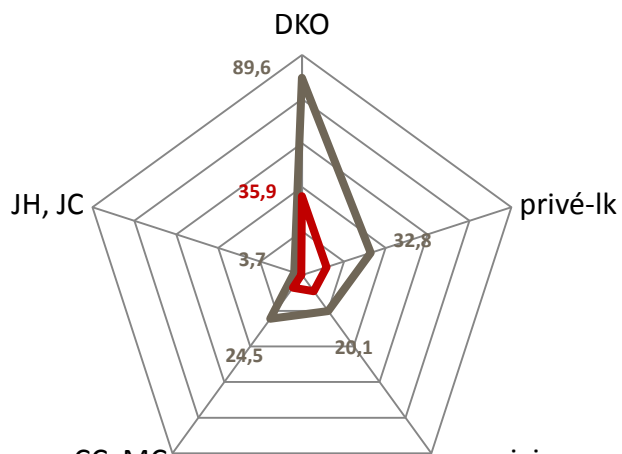
Cultuureducatie: ooit buitenschools les gevolgd in ... (%)

Blik op de toekomst: jongeren

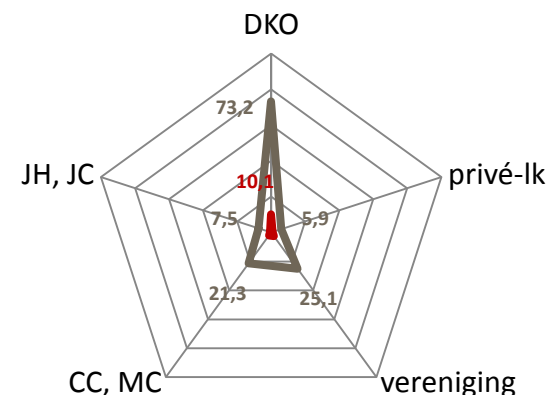
klassieke dans

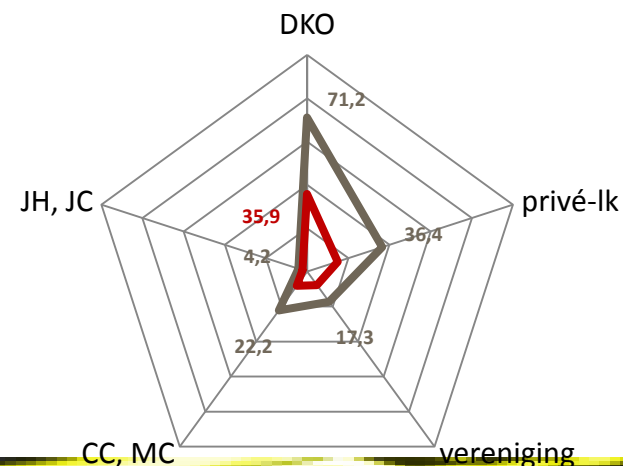
klassieke muziek

beeldende kunst

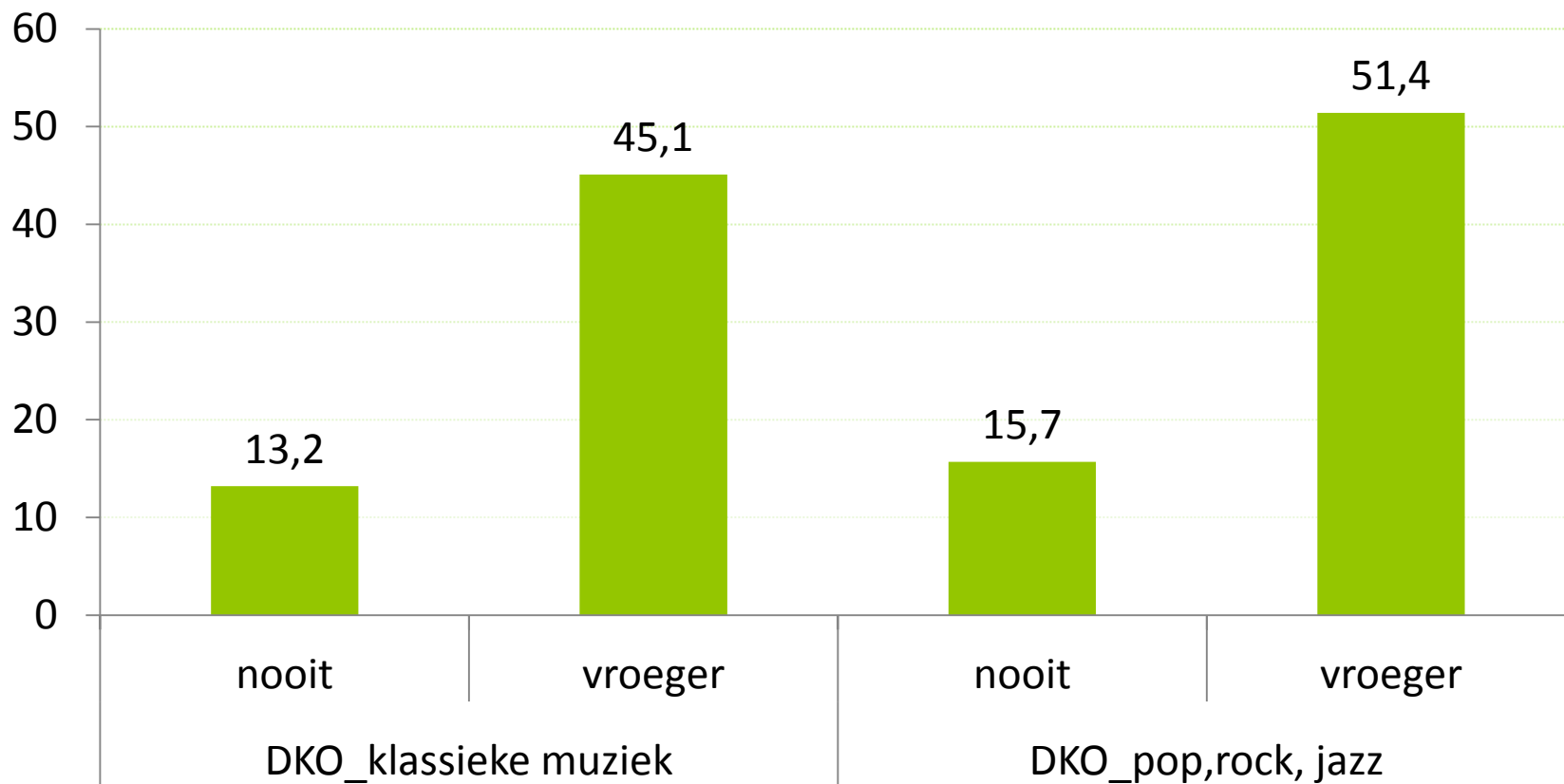

Pop, rock & jazz muziek

Ooit (groen) en nu (rood) gevolgd cultuureducatie, per verband
(enkel wie ooit cultuureducatie gevolgd)

Blik op de toekomst: jongeren

Muziekinstrument bespelen naargelang ooit DKO gevolgd

Blik op de toekomst: jongeren worden ouder

- levenslang blijvend participatieverhogend effect van:
 - meekrijgen cultuureducatie in secundair onderwijs (mogelijk ook in basisonderwijs) + indicaties van belang van omkadering ervan
 - volgen van DKO (mogelijk ook van informele verbanden)
 - hoger opleidingsniveau, met sterker effect voor sociaal-culturele richtingen dan economisch-technische richtingen
 - komen uit cultuurrijk gezin.
- > mogelijk belang van interacties, bv. schoolmilieu kan (deels) compenseren voor thuismilieu

So what?

- Cultuurparticipatie blijft in Vlaanderen stabiel op relatief hoog niveau, maar dat komt deels door de vergrijzing. Jongere generaties vinden (veel) minder aansluiting bij klassieke kunsten en cultuur. In toekomst kan afkalving publiek verwacht worden.
- Sociale kloof blijft onverminderd en in culturele instellingen zoals bibliotheken en cultuurcentra worden sociale verschillen in recente jaren nog groter.
- Initiatieven voor cultuureducatie in scholen en extra-curriculair (formeel en informeel) aanbod bereiken vooral die groepen die al veel participeren en versterken deels de aanwezige ongelijkheid.

So what?

- Maar: ouders, school, leerkrachten en (in)formeel cultuureducatief aanbod kunnen hefboomen zijn naar de toekomst.
- Daarnaast: nieuwe ict-gemedieerde vormen van participatie die nu nog grotendeels langs dezelfde sociale scheidingslijnen opereren als die voor het klassieke aanbod kunnen mogelijk hefboomen worden om andere groepen te bereiken.
- Bovendien: mogelijkheid tot actief benutten trend van evenementialisering en door snijden grenzen tussen vrijetijdsdomeinen.
- Waarom? Culture matters.